

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı
Tarım Reformu Genel Müdürlüğü
Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü

ARICILIK ÜRÜN

RAPORU

2025

Araştırma Yayınları
2025

TEPGE Yayın No: 409

<https://arastirma.tarimorman.gov.tr/tepge>

TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
TARIMSAL EKONOMİ VE POLİTİKA GELİŞTİRME ENSTİTÜSÜ
TRGM/TEPGE

ÜRÜN RAPORU

ARICILIK
2025

Hazırlayan
Volkan BURUCU
Yüksek Ziraat Mühendisi
Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü Müdürlüğü
volkan.burucu@tarimorman.gov.tr

Çalışma kapsamında sunulan görüşler tamamıyla yazarlara aittir ve Tarım ve Orman Bakanlığı'nın ya da çalışanlarının görüşlerini temsil etmez.

Çalışmada yer alan veri ve istatistikler yayınlayıcı kurumların kaynaklarından alınmış ve araştırma amaçlı olarak kullanılmıştır. Veriler çalışmanın hazırlandığı dönemde yayınlanmış olan en güncel verilerdir ve dönemsel olarak yayınlayıcı kurumun güncellemelerinden dolayı farklılık gösterebilir.

TEPGE YAYIN NO: 409

ISBN: 978-625-95521-8-7

© TEPGE

Her Hakkı Saklıdır.

MAYIS / 2025

İletişim:

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı
Üniversiteler Mah. Dumlupınar Bulvarı 06800
Çankaya/ANKARA

Telefon: 0312 287 5833

Faks: 0312 287 5854

Bu rapor Tarım Reformu Genel Müdürlüğü'nün izni olmadan kısmen veya tamamen basılamaz, çoğaltılamaz veya elektronik ortama taşınamaz.

Kapak sayfasında kullanılan fotoğraf Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından düzenlenen “2018 yılı Tarım ve İnsan Fotoğraf Yarışması” na aittir. (<http://www.tarimormaninsan.com/img/10-tarim-ve-insan-fotograf-yarismasi/genel/400/birincilik-odulu-mehmet-yikilmazsoy.jpg>)

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ	1
2. DÜNYADA DURUM.....	1
2.1. Dünya Kovan Varlığı	2
2.2. Dünya Bal Üretimi	3
2.3. Dünya Kovan Başına Bal Verimi.....	4
2.4. Dünya Balmumu Üretimi	5
2.5. Dünya Bal İthalatı	6
2.6. Dünya Bal İhracatı	7
2.7. Dünya Balmumu İthalatı	8
2.8. Dünya Balmumu İhracatı	8
3. TÜRKİYE’DE DURUM.....	9
3.1. Türkiye Kovan Varlığı	10
3.2. Türkiye Bal Üretimi	11
3.3. Türkiye Balmumu Üretimi	12
3.4. Türkiye Bal İthalat ve İhracatı	13
3.5. Türkiye Bal Fiyatları	14
4. SEKTÖRE YÖNELİK ÖNERİLER	14
Ek Tablolar.....	17
Kaynaklar	31

TABLÖLER LİSTESİ

Tablo 1.	Dünya kovan varlığı (bin adet)	2
Tablo 2.	Dünya bal üretimi (ton).....	3
Tablo 3.	Dünya balmumu üretimi (ton).....	5
Tablo 4.	Dünya bal ithalatı (ton)	6
Tablo 5.	Dünya bal ihracatı (ton)	7
Tablo 6.	Dünya balmumu ithalatı (ton)	8
Tablo 7.	Dünya balmumu ihracatı (ton)	8
Tablo 8.	Türkiye’de genel durum.....	9
Tablo 9.	Türkiye kovan varlığı (adet).....	10
Tablo 10.	Türkiye illere göre bal üretimi (ton).....	11
Tablo 11.	Türkiye illere göre balmumu üretimi (ton)	12
Tablo 12.	Türkiye bal ithalat ve ihracatı	13
Tablo 13.	Türkiye’de 2024 yılı ülkelere göre bal ihracatı (kg)	14
Tablo 14.	Türkiye bal fiyatları (TL/kg).....	14
Ek Tablo 1.	Dünya kovanı sayısı (bin adet)	17
Ek Tablo 2.	Dünya bal üretimi (ton)	18
Ek Tablo 3.	Dünya balmumu üretimi (ton)	19
Ek Tablo 4.	Dünya bal ithalatı (ton).....	20
Ek Tablo 5.	Dünya bal ihracatı (ton).....	21
Ek Tablo 6.	Dünya balmumu ithalatı (ton).....	22
Ek Tablo 7.	Dünya balmumu ihracatı (ton).....	23
Ek Tablo 8.	Türkiye yıllara göre arıcılık durumu.....	24
Ek Tablo 9.	Türkiye illere göre arıcılık durumu (2024).....	25
Ek Tablo 10.	Türkiye tüketici bal fiyatları (TL/kg)	27
Ek Tablo 11.	Türkiye üretici fiyatları (TL/kg)	27
Ek Tablo 12.	Türkiye’de bölgelere göre arıcılık durumu (2024)	28
Ek Tablo 13.	Türkiye yıllara göre petek bal ihracatı (ton).....	29
Ek Tablo 14.	Türkiye yıllara göre süzme bal ihracatı (ton).....	30

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Bal ve arıcılık.....	1
-------------------------------	---

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1. Dünya kovan varlığı (bin adet)	2
Grafik 2. Ülkelere göre kovan varlığı (2023).....	2
Grafik 3. Dünya bal üretimi (bin ton)	3
Grafik 4. Ülkelere göre bal üretimi (2023).....	3
Grafik 5. Dünya kovan başına bal verimi (kg/kovan)	4
Grafik 6. Dünya balmumu üretimi (bin ton)	5
Grafik 7. Ülkelere göre balmumu üretimi (2023)	5
Grafik 8. Dünya bal ithalatı (ton).....	6
Grafik 9. Ülkelere göre dünya bal ithalatı (2024)	6
Grafik 10. Dünya bal ihracatı (ton)	7
Grafik 11. Ülkelere göre dünya bal ihracatı (2024).....	7
Grafik 12. Türkiye bal üretimi (ton)	9
Grafik 13. Türkiye kovan sayısı (adet)	9
Grafik 14. Bölgelere göre Türkiye kovan varlığı (2024, %).....	10
Grafik 15. Bölgelere göre Türkiye bal üretimi (2024, %).....	11
Grafik 16. Bölgelere göre Türkiye balmumu üretimi (2024, %).....	12
Grafik 17. Yıllara göre Türkiye bal ihracatı (kg)	13

1. GİRİŞ

Arıcılık, hem kırsal ekonomiye katkı sağlayan önemli bir geçim kaynağı olmaya devam etmekte hem de biyoçeşitliliğin korunması ve tarımsal üretimde polinasyon faaliyeti ile ekolojik dengenin korunması adına kritik bir rol üstlenmektedir.

Arıcılık sadece ekonomik bir faaliyet olmanın çok ötesine geçmiştir. Arıların bitkilerin tozlaşmasındaki hayati rolü, tarımsal üretim ve gıda güvenliği açısından vazgeçilmezdir. Bitkilerde sağladığı tozlaşma ile de ekolojik dengenin korunması ve sürdürülebilirliği konusunda oldukça önemli bir görevi üstlenmektedir.

Birçok meyve, sebze ve tohumlu bitkinin verimli bir şekilde ürün verebilmesi için arıların polen taşımaya ihtiyacı vardır. Bu nedenle, arıcılığın desteklenmesi ve sürdürülebilir hale getirilmesi, sadece arıcıların değil, tüm insanlığın ortak sorumluluğu olarak ön plana çıkmaktadır.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu arıların dünya ve insanlığın geleceği için taşıdığı yaşamsal önemin hatırlatılması ve bu konuda bir farkındalık oluşturulması amacıyla 20 Aralık 2017 tarihinde aldığı kararla 20 Mayıs'ı "Dünya Arı Günü" olarak ilan etmiştir.

Türkiye, sahip olduğu zengin biyoçeşitlilik ve elverişli ekolojik koşullar sayesinde arıcılık sektörü açısından önemli bir potansiyele sahiptir. Bu potansiyel, arıcılık

faaliyetlerinin insan sağlığına, tarımsal üretime ve ulusal ekonomiye sunduğu katkılarla daha da belirginleşmektedir. Geleneksel olarak bal, rakipsiz nitelikleri nedeniyle "altın sıvı" olarak nitelendirilse de, arıcılığın ürün yelpazesi balmumu başta olmak üzere, polen, propolis ve arı sütü gibi ikincil ürünleri de içermektedir. Bu çeşitlilik, sektörün sadece gıda güvenliği açısından değil, aynı zamanda kozmetik ve fonksiyonel gıda endüstrileri için de stratejik bir hammadde kaynağı olduğunu göstermektedir.

Ayrıca arıcılık; kısa sürede gelir getirmesi, az sermaye ile yapılabilmesi ve arazi varlığına bağlı olmamasının yanında ek iş imkânı sağlaması gibi özellikleriyle tarımsal faaliyetler içinde ayrıcalıklı bir yere sahiptir.

2. DÜNYADA DURUM

Beslenme gereksinimlerinin küresel ölçekte artış göstermesi ve balın sentetik tatlandırıcı alternatiflerine kıyasla tercih edilirliğinin artması da düşünüldüğünde dünyada arıcılığı desteklemek ve teşvik etmek için çeşitli politikalar uygulanmaktadır. Bu bağlamda uygulanan teşvik ve politikaların uygulanması, pazarın genişlemesine ve gelecekte daha da büyümesine olanak sağlayacaktır.

2023 yılında dünyada üretilen balın yaklaşık %41'i ticarete konu olmuş olup, toplam ihracatın %89'u yaklaşık 20 bal üreticisi ülke tarafından gerçekleştirilmiştir.

2.1. Dünya Kovan Varlığı

Dünya kovan sayısındaki yıllık büyüme oranları dalgalanma gösterse de genel olarak pozitif yönlü hareket etmektedir. Yıllık bazdaki pozitif yönlü artış oranları yavaşlama eğilimi göstermektedir.

Kovan sayıları 2023 yılında bir önceki yıla göre %0,9 oranında artarak 102 milyon adete ulaşmıştır. 2023 yılı verilerine göre, toplam kovan sayısında Hindistan %12,4'lük pay ile ilk sırada yer alırken, Çin %9,1 pay ile ikinci

sırada ve %9,0 pay ile Türkiye üçüncü sırada yer almaktadır.

Kovan sayıları bakımından ülkeler arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır; kovan sayıları bazı ülkelerde istikrarlı bir şekilde artarken, bazılarında ise düşmektedir. Bu durum, küresel arıcılık sektörünün oldukça dinamik olduğunu göstermektedir.

Toplam kovan sayılarında 2023 yılında bir önceki yıla oranla Hindistan'da %0,7, Çin'de %0,3 ve Türkiye'de ise %2,7 oranında artış yaşanmıştır.

Tablo 1. Dünya kovan varlığı (bin adet)

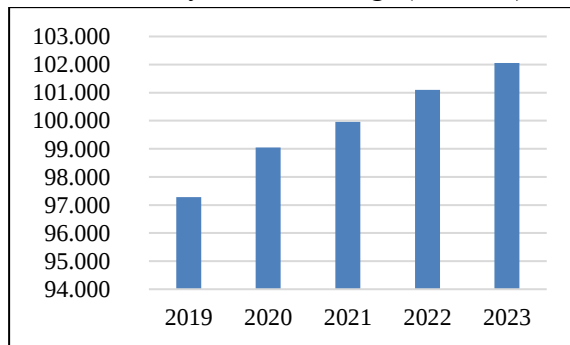
Ülkeler	2019	2020	2021	2022	2023
Hindistan	12.233	12.411	12.501	12.582	12.664
Çin	9.189	9.263	9.259	9.287	9.314
Türkiye	8.128	8.179	8.733	8.985	9.225
İran	6.990	7.048	7.124	7.231	7.358
Etiyopya	6.958	6.986	5.982	6.229	6.795
Birleşik Tanzania Cumhuriyeti	2.993	3.041	3.044	3.062	3.080
Arjantin	2.924	3.014	3.006	3.009	3.013
İspanya	3.034	3.102	2.953	2.923	2.804
Rusya Federasyonu	3.094	2.982	2.890	2.790	2.743
Amerika Birleşik Devletleri	2.812	2.706	2.697	2.667	2.509
Diğer	38.925	40.318	41.767	42.339	42.554
Dünya	97.280	99.050	99.956	101.104	102.059

Kaynak: Ek tablo 1

Dünyada kovan sayılarının dağılımına kıtasal bazda bakıldığında 2023 yılında Hindistan ve Çin'in de etkisiyle Asya 45 milyon 421 bin kovana sahip olup dünya kovan sayılarında %45 payı ile birinci sırada yer alırken, %24,9 paya sahip Avrupa 25 milyon 405 bin kovan ile ikinci, %18,1 paya

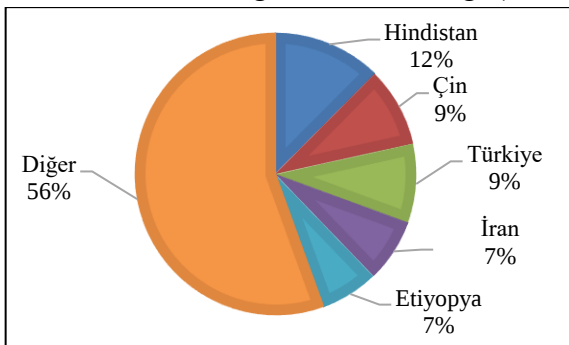
sahip Afrika ise 18 milyon 426 bin kovan ile üçüncü sırada yer almaktadır. Kovan sayılarındaki değişim incelendiğinde ise 2023 yılında bir önceki yıla göre Asya'da %1,0, Avrupa'da %0,4, Afrika'da ise %4,3 oranında artış yaşanmıştır.

Grafik 1. Dünya kovan varlığı (bin adet)

Kaynak: Ek tablo 1

Grafik 2. Ülkelere göre kovan varlığı (2023)

Kaynak: Ek tablo 1

2.2. Dünya Bal Üretimi

Dünya bal üretiminde genel olarak istikrarlı bir seyir izlenmekle birlikte, üretimde zaman zaman dalgalanmalar yaşanmaktadır. Bu durum üretimin tamamen sabit olmadığını ve çeşitli faktörlerden etkilenebildiğini göstermektedir. 2023 yılında dünyada üretilen toplam bal miktarı yaklaşık 1,9 milyon tondur. Bal üretim miktarında 2023

yılında bir önceki yıla göre %0,9 oranında düşüş yaşanmıştır. (Grafik 3).

2023 yılı dünya bal üretiminde %25,5'lik paya sahip olan Çin 464 bin ton üretimi ile açık ara en büyük üretici konumundayken, %6,1'lik paya sahip Türkiye 115 bin ton ile ikinci, %4,5'lik pay ile Etiyopya ise 85 bin ton üretimi ile üçüncü sırada yer almaktadır (Grafik 4).

Tablo 2. Dünya bal üretimi (ton)

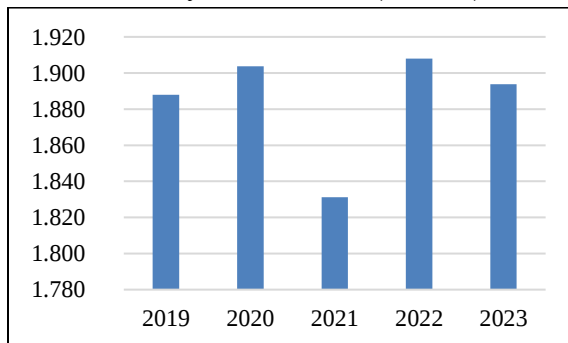
Ülkeler	2019	2020	2021	2022	2023
Çin	444.054	458.100	472.700	461.900	463.500
Türkiye	109.330	104.077	96.344	118.297	114.886
Etiyopya	150.258	129.301	52.034	73.120	84.591
İran	72.424	74.015	76.484	78.386	80.389
Arjantin	71.195	73.539	72.919	73.047	73.395
Hindistan	67.961	70.546	74.000	75.732	70.850
Rusya Federasyonu	63.526	66.368	64.533	67.014	64.511
Brezilya	45.801	52.493	55.679	62.494	64.189
ABD	71.179	66.948	57.490	56.849	62.855
Meksika	61.986	54.165	62.079	64.320	58.033
Diğer	730.160	754.209	747.008	776.885	756.606
Dünya	1.887.874	1.903.761	1.831.270	1.908.044	1.893.805

Kaynak: Ek tablo 2

2023 yılında bir önceki yıla göre bal üretim miktarı Çin'de %0,3 ve Etiyopya'da %15,7 oranında artarken, Türkiye'de %2,9 oranında düşüş yaşanmıştır. Dünya kovan varlığında %12,4'lük payla ilk sırada yer alan Hindistan ise 2023 yılı bal üretiminde 71 bin tonluk üretim ile altıncı sıraya gerilemiştir. FAO verilerine göre, 2023 yılında Çin'in de etkisiyle Asya Kıtası 874

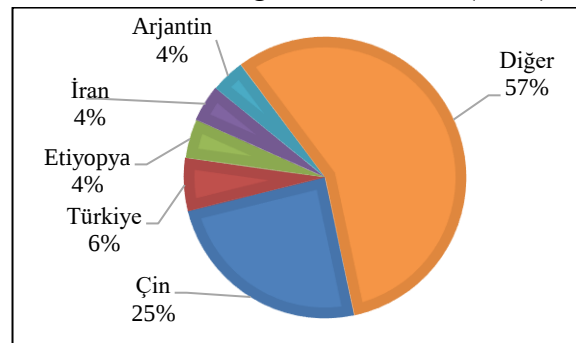
bin ton bal üretimi ve %46,2 pay ile birinci sırada yer alırken %21,8 paya sahip Avrupa Kıtası 413 bin ton üretim ile ikinci, %19,0 paya sahip Amerika Kıtası ise 359 bin ton üretim ile üçüncü sıradadır. Bal üretiminde 2023 yılında bir önceki yıla göre Asya'da %0,7, Avrupa'da %4,8 oranında düşüş yaşanırken Amerika'da %3,8 oranında artış yaşanmıştır.

Grafik 3. Dünya bal üretimi (bin ton)

Kaynak: Ek tablo 2

Grafik 4. Ülkelere göre bal üretimi (2023)

Kaynak: Ek tablo 2

2.3. Dünya Kovan Başına Bal Verimi

Gelişmiş arıcılık teknikleri, uygun iklim ve bitki örtüsü koşulları ile arı sağlığına verilen önem, kovan başına verimliliği önemli ölçüde etkilemektedir.

Dünya genelinde kovan sayısının artmasına rağmen verimlilikteki belirgin bir artışın olmaması, sürdürülebilir arıcılık uygulamalarının ve arı sağlığını koruma çabalarının önemini vurgulamaktadır.

FAO verileri kullanılarak hesaplanan 2023 yılında dünyada ortalama kovan başına verim yaklaşık 18,6 kg olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılı dünya bal verimi bir önceki yıla oranla %1,7 düşüş göstermiştir (Grafik 5).

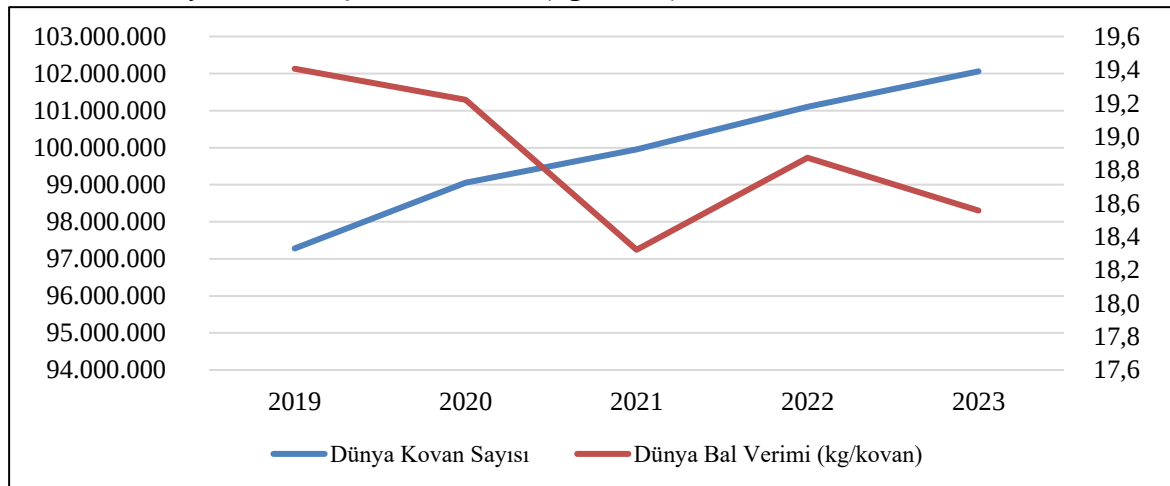
En fazla kovan sayısına sahip ülkeler Hindistan, Çin ve Türkiye iken, en yüksek bal üretimine sahip ülkeler Çin, Türkiye ve Etiyopya'dır. Bu durum, ülkeler arasında kovan başına düşen bal verimliliğinde önemli farklılıklar olduğunu göstermektedir.

Bu farklılıklar arı ırkları, iklim koşulları, nektar kaynaklarının zenginliği, arıcılık teknikleri ve hastalık/zararlı yönetimi gibi çeşitli faktörlerden kaynaklanabilmektedir.

Hindistan'ın yüksek kovan sayısına rağmen düşük verimi arıcılık tekniklerinin geliştirilmesi ve arı sağlığına yönelik çalışmaların önemini vurgulamaktadır. Etiyopya'nın ise kovan sayısı Türkiye'den daha az olmasına rağmen bazı yıllarda benzer veya daha yüksek üretim gerçekleştirebilmiştir.

Dünya kovan miktarının sürekli olarak artması dikkat çekicidir. Bu artışa rağmen, bal üretimindeki oransal artışın daha yavaş olması, kovan başına verimlilikte genel bir artış olmadığını göstermektedir. Dünya kovan sayısında lider konumda olan Hindistan'ın kovan başına bal verimi 5,6 kg iken, ikinci sırada yer alan Çin'in bal verimi 49,8 kg ve üçüncü sırada yer alan Türkiye'nin bal verimi ise 12,5 kg olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 5. Dünya kovan başına bal verimi (kg/kovan)

Kaynak: FAO verilerinden TEPGE hesaplamaları (2025)

Türkiye kovan başına verimi 11-13 kg/kovan aralığında dalgalanmaktadır. Bu, Türkiye'deki arıcılık koşullarının ve uygulamalarının Çin'e göre daha farklı olduğunu göstermektedir. Türkiye'de arıcılık potansiyelinin tam olarak

kullanılamamasının yanı sıra faaliyette karşılaşılan iklimsel olumsuzluklar, teknik bilgi eksikliği vb. bazı sorunlar bal veriminin düşük kalmasının başlıca sebepleri arasında gösterilebilir.

2.4. Dünya Balmumu Üretimi

Dünya genelinde bal üretimi, balmumu üretimine kıyasla çok daha büyük bir hacme sahiptir. Bu, arıcılığın birincil amacının genellikle bal üretimi olduğunu ve balmumunun bir yan ürün olarak değerlendirilebileceğini göstermektedir.

Balmumu arıcılığın yanı sıra metal sanayi, kozmetik sanayi, tekstil sanayi, ilaç yapımı, mum yapımı ve daha birçok alanda kullanılmaktadır.

Genel olarak, bal üretimindeki artış veya istikrar eğilimleri, balmumu üretiminde de

benzer bir eğilim gösterebilir. Çünkü balmumu, bal üretim sürecinin doğal bir sonucudur. Ancak bal ve balmumu üretimi arasındaki orantılı ilişki ülkeler arasında farklılık gösterebilir, bu da arıcılık yöntemleri, arı ırkları ve balmumunun işlenme şekilleri gibi faktörlerden kaynaklanabilir.

Yıllar itibarıyla, 2023 yılında bir önceki yıla göre balmumu üretim miktarının Hindistan'da %0,6, Etiyopya'da %1,6, Arjantin'de %0,3, Türkiye'de ise %3,2 oranında arttığı görülmektedir (Tablo 3).

Tablo 3. Dünya balmumu üretimi (ton)

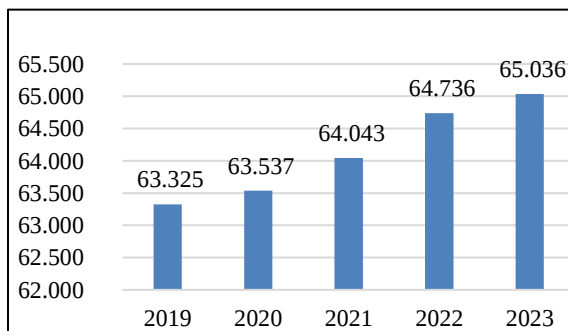
Ülkeler	2019	2020	2021	2022	2023
Hindistan	23.980	24.378	24.523	24.662	24.801
Etiyopya	5.524	5.608	5.742	5.845	5.939
Arjantin	5.040	5.045	5.011	5.025	5.040
Türkiye	3.971	3.765	3.766	4.099	4.231
Güney Kore	3.780	3.944	3.951	3.983	4.016
Kenya	2.616	2.591	2.597	2.605	2.614
Angola	2.319	2.319	2.316	2.317	2.318
Tanzanya	1.878	1.890	1.893	1.897	1.901
Brezilya	1.767	1.779	1.776	1.782	1.787
Amerika Birleşik Devletleri	1.585	1.590	1.593	1.591	1.590
Diğer	10.865	10.628	10.875	10.930	10.799
Dünya	63.325	63.537	64.043	64.736	65.036

Kaynak: Ek tablo 3

Dünya toplam balmumu üretimi 2023 yılında bir önceki yıla göre %0,5 oranında artmıştır. 2023 yılında dünyada toplam 65 bin ton civarında balmumu üretimi gerçekleşmiştir. Kovan varlığında birinci sırada yer alan Hindistan 2023 yılında dünya

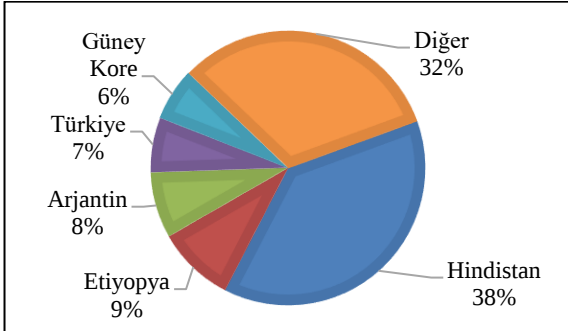
balmumu üretimindeki %38,1'lik payı ile birinci sırada, %9,1'lik paya sahip olan Etiyopya ikinci sırada, %7,7'lik pay ile Arjantin üçüncü sırada ve %6,5'lik paya sahip Türkiye ise dördüncü sırada yer almaktadır (Grafik 7).

Grafik 6. Dünya balmumu üretimi (bin ton)

Kaynak: Ek tablo 3

Grafik 7. Ülkelere göre balmumu üretimi (2023)

Kaynak: Ek tablo 3

2.5. Dünya Bal İthalatı

Dünya bal ithalatı genel olarak istikrarlı bir artış göstermemektedir. 2021'de bir artış yaşanmış olsa da, 2022 ve özellikle 2023'te belirgin bir düşüş görülmüştür. Ancak, 2024'teki keskin yükseliş, pazar dinamiklerinde önemli bir değişikliğe işaret etmektedir. Bu dalgalanmalar, üretimdeki değişiklikler, talep, fiyatlandırma ve ticaret politikaları gibi çeşitli faktörlerden kaynaklanabilir. Bal ithalatı, küresel gıda

ticaretinin önemli bir parçasıdır ve ülkelerin iç taleplerini karşılamak, çeşitlilik sunmak veya yerel üretimdeki açıkları gidermek amacıyla gerçekleştirdikleri bir faaliyettir.

Dünya genelinde bal üretimi, iklim koşulları, arı sağlığı, tarım uygulamaları ve diğer çevresel faktörlerden etkilenen değişken bir yapıya sahiptir. Bu nedenle, birçok ülke kendi kendine yeterli olmamakta ve tüketim ihtiyaçlarını karşılamak için dış pazarlara yönelmektedir.

Tablo 4. Dünya bal ithalatı (ton)

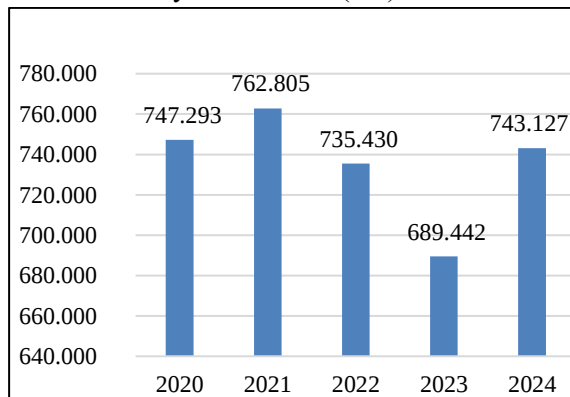
Ülkeler	2020	2021	2022	2023	2024
ABD	196.531	220.538	205.156	199.296	254.926
Almanya	90.136	78.701	75.443	64.469	72.634
Birleşik Krallık	52.654	45.852	51.912	50.917	60.302
Japonya	49.348	47.132	47.381	41.924	45.416
İspanya	31.690	31.627	-	31.005	35.587
Fransa	34.913	29.348	35.538	31.309	33.690
Polonya	37.344	37.594	31.769	27.004	26.651
İtalya	21.041	23.586	24.770	24.361	25.155
Belçika	28.147	31.745	39.756	37.231	24.689
Hollanda	13.582	17.396	17.105	14.698	17.005
Diğer	191.907	199.286	258.512	167.228	147.072
Dünya	747.293	762.805	735.430	689.442	743.127

Kaynak: Ek tablo 4

2020 yılında 747 bin ton olan bal ithalat miktarı 2024 yılında %0,6 azalarak 743 bin tona gerilemiştir. 2024 yılında 255 bin ton ile ABD dünya bal ithalatının %34,3'ünde söz sahibi iken, sırasıyla Almanya %9,8 oranında, Birleşik Krallık ise %8,1 oranında

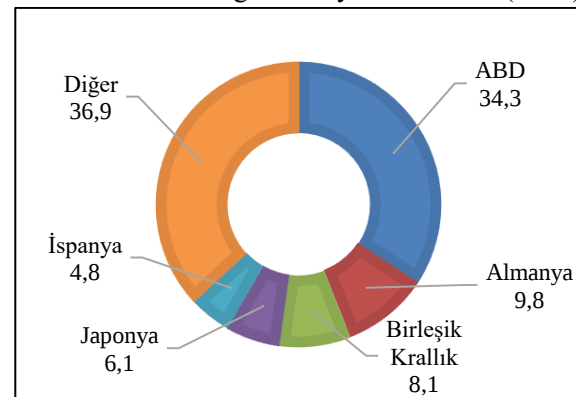
ithalat gerçekleştirmiştir. 2024 yılı bal ithalat miktarlarında lider konumda olan ABD'nin bir önceki yıla göre ithalat miktarı %27,9, Birleşik Krallık' da %12,7, Almanya'da ise %18,4 oranında artmıştır. (Tablo 4).

Grafik 8. Dünya bal ithalatı (ton)

Kaynak: Ek tablo 4

Grafik 9. Ülkelere göre dünya bal ithalatı (2024)

Kaynak: Ek tablo 4

2.6. Dünya Bal İhracatı

Son yıllarda, küresel bal ihracatı pazarında önemli değişimler yaşanmaktadır. Bazı ülkeler geleneksel ihracatçı konumlarını korurken, yeni oyuncular da pazara girmekte ve rekabeti artırmaktadır. Kalite standartları, gıda güvenliği düzenlemeleri ve tüketici tercihleri de ihracatçı ülkelerin stratejilerini şekillendiren önemli faktörlerdir.

Dünya bal ihracatı, 2020'den 2024'e kadar olan dönemde genel olarak büyüme eğiliminde olmuştur. 2020'de 721 bin ton

olan toplam ihracat, 2024'te 767.580 tona ulaşarak bu dönemde yaklaşık %6,44'lük bir artış göstermiştir. Ancak bu büyüme, yıllar içinde dalgalı bir seyir izlemiştir. 2021 ve 2022'de artışlar yaşanırken, 2023'te bir düşüş görülmüş, ardından 2024'te en yüksek ihracat hacmine ulaşılmıştır.

2024 yılında dünya bal üretiminde olduğu gibi ihracat miktarında da birinci sırada Çin yer alırken, üretim miktarında ikinci sırada yer alan Türkiye ise 19. sırada yer almıştır (Tablo 5).

Tablo 5. Dünya bal ihracatı (ton)

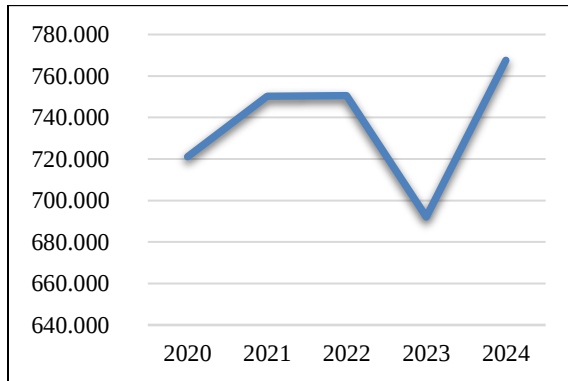
	2020	2021	2022	2023	2024
Çin	132.469	145.886	156.002	152.636	169.573
Hindistan	54.834	70.514	86.183	98.273	94.779
Ukrayna	80.775	57.528	48.372	55.357	85.812
Arjantin	68.985	63.934	67.380	68.880	78.094
Brezilya	45.728	47.190	36.886	28.555	37.931
Macaristan	23.063	18.329	16.341	16.215	34.483
İspanya	28.263	28.442	27.867	27.352	27.012
Almanya	29.740	29.758	20.947	18.021	19.323
Belçika	22.353	25.740	32.021	27.158	16.536
Portekiz	7.442	9.635	10.999	8.853	12.768
Diğer	227.497	253.316	247.616	190.805	191.269
Dünya	721.149	750.272	750.614	692.105	767.580

Kaynak: Ek tablo 5

2024 yılında toplam ihracatın %22,1'lik payı 170 bin ton ile Çin'de gerçekleşirken, %12,3'ü 95 bin ton ile Hindistan'da ve %11,2'si 86 bin ton ile Ukrayna'da gerçekleşmiştir (Grafik 10).

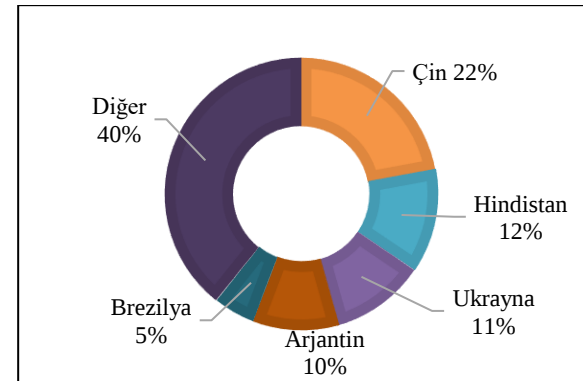
İhracat miktarları 2024 yılında bir önceki yıla göre Çin'de %11,1, Ukrayna'da ise %55,0 oranında artarken, Hindistan'da %3,6 oranında azalmıştır.

Grafik 10. Dünya bal ihracatı (ton)

Kaynak: Ek tablo 5

Grafik 11. Ülkelere göre dünya bal ihracatı (2024)

Kaynak: Ek tablo 5

2.7. Dünya Balmumu İthalatı

Dünyada 2024 yılında toplam 30 bin ton balmumu ithalatı yapılmış olup ithalat bir önceki yıla göre %1,9 oranında artmıştır.

Balmumu ithalatının %60,7'si yaklaşık 11 bin ton ile Filipinler tarafından gerçekleştirilirken, %26,2'si 5 bin ton ile Almanya, %22,4'ü ise 4 bin ton ile ABD tarafından gerçekleştirilmiştir (Tablo 6).

Tablo 6. Dünya balmumu ithalatı (ton)

Ülkeler	2020	2021	2022	2023	2024
Filipinler	15	56	625	2.652	10.645
Almanya	4.941	4.960	6.872	4.969	4.595
ABD	2.979	3.896	4.261	3.285	3.925
Hindistan	2.413	2.607	2.466	2.256	1.699
Fransa	10.532	5.953	7.286	5.641	1.175
İtalya	600	916	679	535	678
İspanya	887	724	899	629	668
Japonya	597	579	700	615	636
Belçika	132	154	127	140	516
Türkiye	87	93	93	411	509
Diğer	11.749	9.171	7.912	8.704	5.356
Dünya	34.932	29.109	31.920	29.837	30.402

Kaynak: Ek tablo 6

2.8. Dünya Balmumu İhracatı

2024 yılında toplam balmumu ihracatı 18 bin ton olarak gerçekleşmiştir. İhracata konu olan balmumu miktarı 2024 yılı verilerine göre toplam üretimin %27,0'ını oluşturmaktadır. Balmumu ihracatının %54,9'u 10 bin ton ile bal üretiminde de lider ülke konumunda olan Çin tarafından

gerçekleştirilirken, ABD 2 bin ton ile ihracatın %11,1'ini gerçekleştirmiştir. Almanya ise 1,6 bin ton ile 2024 yılı ihracatında %9,0'lık paya sahip olup üçüncü ülke konumundadır (Tablo 7). Türkiye'nin kayda değer bir balmumu ihracatı bulunmamakla beraber 57 ton ihracat miktarı ile yirmi birinci ülke konumundadır.

Tablo 7. Dünya balmumu ihracatı (ton)

Ülkeler	2020	2021	2022	2023	2024
Çin	9.104	9.519	9.654	7.798	9.638
Amerika Birleşik Devletleri	1.974	1.593	2.075	1.482	2.026
Almanya	2.048	2.013	2.059	1.565	1.586
Fransa	356	425	506	457	481
Togo	262	310	345	384	440
Danimarka	137	284	348	251	372
Kanada	318	245	210	252	347
Hindistan	364	348	369	275	320
Yeni Zelanda	4	54	52	257	314
İtalya	164	571	296	221	268
Diğer	5.592	5.983	6.002	5.239	1.759
Dünya	20.323	21.345	21.916	18.181	17.551

Kaynak: Ek tablo 7

3. TÜRKİYE'DE DURUM

Türkiye'de arıcılık, yüzyıllardır süregelen köklü bir gelenektir ve Türkiye'nin doğal zenginlikleriyle iç içe geçmiş önemli bir tarım koludur.

Zengin bitki örtüsü, iklim yapısı ve arıcılığa uygun coğrafi konumu sayesinde Türkiye, dünya arıcılığında kendine özgü bir yere sahiptir. Arıcılık, sadece bir üretim faaliyeti olmanın ötesinde, kırsal yaşamın, yerel ekonominin ve doğal dengenin ayrılmaz bir parçasıdır.

Farklı iklim kuşaklarının kesişim noktasında yer alması ve zengin bitki örtüsü, arıların yıl boyunca farklı nektar ve polen kaynaklarına erişimini sağlamaktadır. Bu durum ayrıca farklı aromalarda, yüksek kalitede balların üretilmesine olanak tanımaktadır. Çiçek balları, çam balı, kestane balı gibi yöresel ve özgün bal çeşitleri, Türkiye arıcılığının önemli bir zenginliğidir.

Türkiye, arıcılık sektöründe hem geleneksel uygulamaların geliştirilmesi hem de teknolojik entegrasyon konusunda önemli ilerlemeler kaydetmektedir. Bu gelişmeler, arıcılık faaliyetlerinin sürdürülebilirliğini sağlamak ve sektörü teşvik etmek amacıyla arıcıların kullanımına sunulmaktadır.

COVID-19 pandemisi sürecinde, Türkiye arıcılık sektörü, üretim aşamalarında, pazara erişimde ve sonrasında karşılaşılabilecek potansiyel aksaklıkları minimize etmek için etkili politika uygulamaları ile desteklenmiştir. Bu dönemde hızlı karar alma mekanizmalarının verimli işletilmesi, arıcılık faaliyetlerinin kesintisiz devamlılığını sağlamıştır.

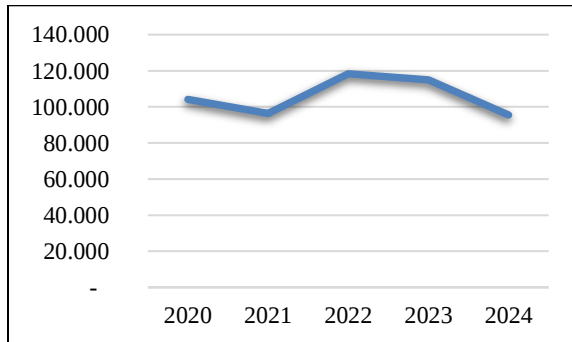
Ancak birçok farklı kurum ve kuruluşça desteklenen arıcılık sektörünün özellikle çevresel faktörlerin baskısı altında büyüme hızı yavaşlamaktadır. Hastalık ve zararlılar da arı kayıplarına ve verim düşüşlerine neden olmaktadır.

Tablo 8. Türkiye'de genel durum

Yıl	İşletme Sayısı (adet)	Toplam Kovan Sayısı (adet)	Bal Üretimi (ton)	Balmumu Üretimi (ton)
2017	83.210	7.796.666	114.471	4.488
2018	81.830	7.904.502	107.920	3.987
2019	80.675	7.929.368	109.330	3.971
2020	82.862	7.956.933	104.077	3.765
2021	89.361	8.456.305	96.344	3.766
2022	95.386	8.734.938	118.297	4.165
2023	100.399	8.969.387	114.886	3.971
2024	97.984	8.815.146	95.492	3.316

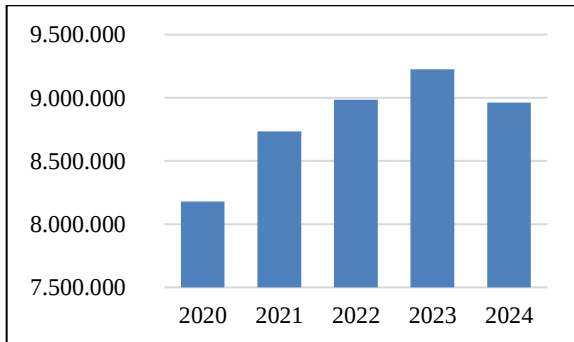
Kaynak: Ek tablo 8

Grafik 12. Türkiye bal üretimi (ton)

Kaynak: Ek tablo 8

Grafik 13. Türkiye kovan sayısı (adet)

Kaynak: Ek tablo 8

3.1. Türkiye Kovan Varlığı

Türkiye'nin toplam koloni sayısı 2024 yılında 9 milyona ulaşmıştır. 729 bin arılı kovana sahip Muğla; Türkiye toplam kovan

miktarında %8,1 pay ile birinci sırada yer alırken, 625 bin kovan ile %7,0 paya sahip Ordu ikinci sırada ve 487 bin kovan ile %5,4 paya sahip Adana ise üçüncü sırada yer almaktadır (Tablo 9).

Tablo 9. Türkiye kovan varlığı (adet)

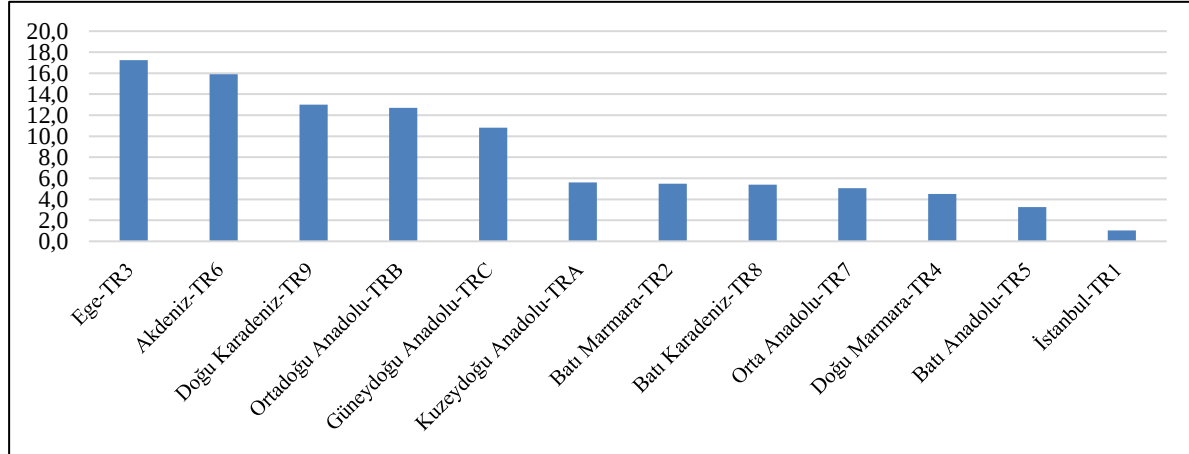
İller	2020	2021	2022	2023	2024
Muğla	900.583	949.267	884.096	817.014	728.913
Ordu	573.375	604.213	609.427	611.465	625.110
Adana	481.557	481.878	494.432	494.534	487.085
Mersin	290.795	303.120	347.045	326.635	311.631
Bitlis	158.976	253.625	207.120	257.191	281.200
Aydın	257.738	253.606	245.941	271.176	268.533
İzmir	273.949	276.918	287.179	306.713	265.658
Sivas	256.374	269.709	287.104	301.409	252.611
Antalya	216.423	335.686	244.655	250.660	242.450
Siirt	172.470	177.646	178.495	203.418	227.097
Diğer	4.596.845	4.827.726	5.199.182	5.384.666	5.271.687
Türkiye	8.179.085	8.733.394	8.984.676	9.224.881	8.961.975

Kaynak: Ek tablo 9

Toplam kovan sayısı 2024 yılında bir önceki yıla göre %2,8 oranında azalmıştır. İl bazında incelendiğinde ise kovan sayıları Muğla'da %10,8 ve Adana'da %1,5 azalırken, Ordu'da %2,2 oranında artış

yaşanmıştır. Türkiye arıcılığının genel olarak büyüyen bir sektör olmasına rağmen, kovan sayılarında il bazında önemli farklılıklar görülmektedir. İl bazında az da olsa yaşanan düşüşler dikkat çekmektedir.

Grafik 14. Bölgelere göre Türkiye kovan varlığı (2024, %)

Kaynak: Ek tablo 12

2024 yılı arılı kovan sayısında Ege Bölgesi 1,6 milyon adet ile lider konumda bulunarak Türkiye kovan sayısının %17,2'lik kısmını tek başına barındırmaktadır (Grafik 12). Çam balı üretiminin de yoğun yapıldığı Ege Bölgesi Türkiye arıcılığında önemli bir yere sahiptir. Bölgedeki arılı kovanların %47,2'si

Muğla'da bulunmaktadır. Akdeniz Bölgesi 1,4 milyon adet kovan ile Türkiye'de %15,9'luk paya sahip olup ikinci sırada yer alırken, 1,2 milyon kovan ile Doğu Karadeniz Bölgesi %13,0'lık pay ile 2024 yılı koloni sayısında üçüncü sırada yer almaktadır.

3.2. Türkiye Bal Üretimi

Türkiye’de bal üretimi 2024 yılında bir önceki yıla oranla %16,9 azalarak yaklaşık 96 bin ton olarak gerçekleştirilmiştir. 2024 yılındaki üretim miktarı, son beş yılın en

düşük seviyesindedir. Bal üretimi il bazında incelendiğinde; 2024 yılında Türkiye’deki toplam bal üretiminde %13,6’lık pay ile Ordu birinci, %12,1’lik paya sahip Adana ikinci ve %7,4’lük pay ile Muğla ise üçüncü sırada yer almaktadır (Tablo 10).

Tablo 10. Türkiye illere göre bal üretimi (ton)

İller	2020	2021	2022	2023	2024
Ordu	17.213	11.377	19.098	19.007	13.001
Adana	12.172	12.336	12.646	12.280	11.582
Muğla	6.104	3.820	6.578	8.082	7.031
Sivas	5.471	5.744	6.079	6.383	4.003
Siirt	2.401	2.323	2.498	2.799	3.048
Aydın	3.643	3.254	3.143	3.412	2.998
İzmir	1.493	3.056	3.516	3.626	2.884
Diyarbakır	1.533	1.413	1.480	2.229	2.459
Şanlıurfa	2.120	2.107	2.199	2.370	2.420
Çanakkale	1.716	2.122	1.890	2.176	2.291
Diğer	50.212	48.791	59.171	52.523	43.775
Türkiye	104.077	96.344	118.297	114.886	95.492

Kaynak: Ek tablo 9

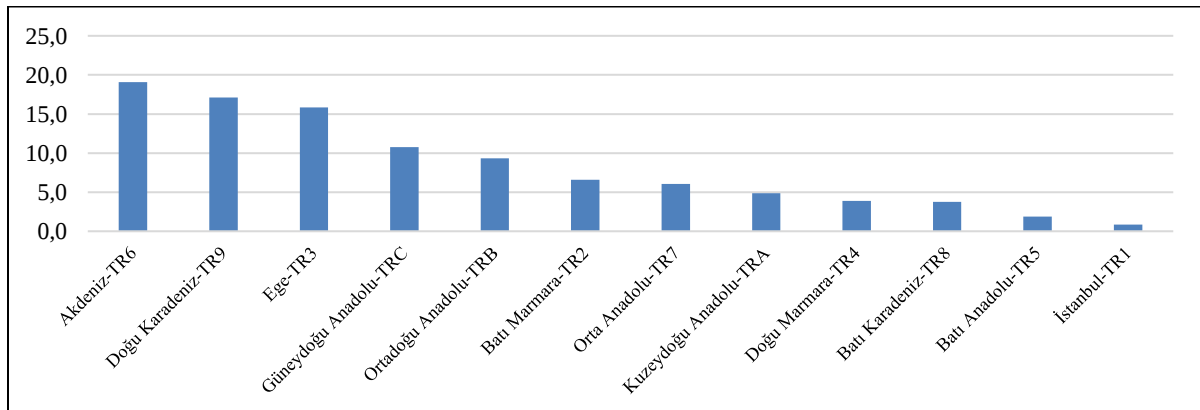
2024 yılında bir önceki yıla göre üretim miktarı Ordu’da %31,6, Adana’da %5,7 Muğla’da ise %13,0 oranında azalmıştır.

2024 yılı bal üretiminde Akdeniz Bölgesi 18 bin ton üretim miktarı ile lider konumda yer almış olup, 2024 yılında Türkiye balının %19,1’lik kısmını tek başına üretmiştir. 16 bin ton üretim ile Doğu Karadeniz Bölgesi %17,1’lik pay ile ikinci sırada, 15 bin ton üretim ile Ege Bölgesi ise %15,8’lik pay ile üçüncü sırada yer almaktadır. 2024 yılında Türkiye genelinde etkisini gösteren olumsuz

hava koşulları ve kuraklık bal üretiminin düşmesinin temel nedeni olarak gösterilmektedir. Kuraklık, nektar üretimini azaltarak arıların bal yapma kapasitesini doğrudan etkilemektedir.

2024 yılı bal veriminde Doğu Karadeniz Bölgesi 14,0 kg/kovan verim ile lider konumda yer alırken 12,8 kg/kovan verim ile Batı Marmara Bölgesi ikinci, Akdeniz Bölgesi ise 12,7 kg/kovan verim ile üçüncü sırada bulunmaktadır.

Grafik 15. Bölgelere göre Türkiye bal üretimi (2024, %)

Kaynak: Ek tablo 12

3.3. Türkiye Balmumu Üretimi

2024 yılında Türkiye’de toplam 3 bin ton civarında balmumu üretimi gerçekleşmiştir. Türkiye toplam balmumu üretimi 2024 yılında bir önceki yıla göre %16,5 oranında

azalmıştır. Muğla 2024 yılında balmumu üretimindeki %10,7’lik payı ile birinci, %7,6’lık paya sahip olan Adana ikinci, %7,1’lik üretimi ile Ordu ise üçüncü sırada yer almıştır (Tablo 11).

Tablo 11. Türkiye illere göre balmumu üretimi (ton)

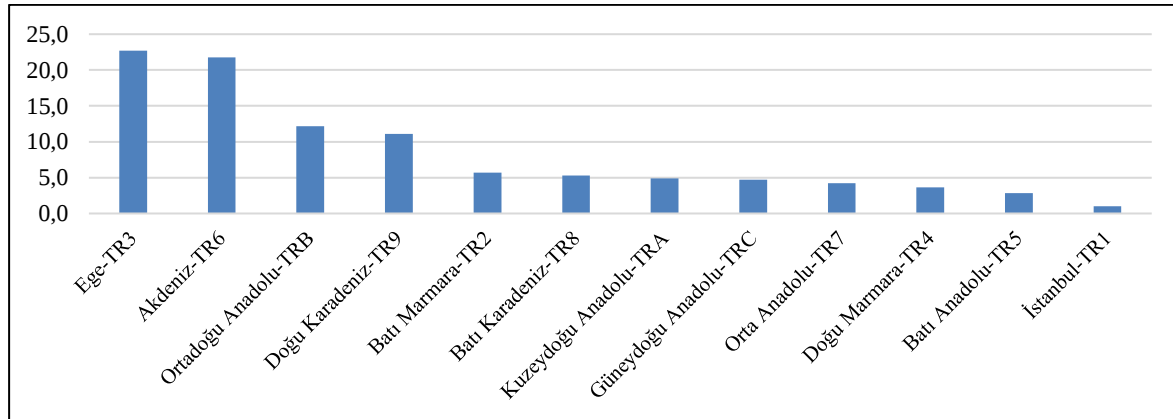
İller	2020	2021	2022	2023	2024
Muğla	404	386	371	386	356
Adana	493	459	437	329	251
Ordu	163	172	278	228	237
Mersin	96	52	285	211	186
İzmir	46	181	72	125	139
Aydın	96	92	92	109	131
Antalya	101	115	116	131	108
Çanakkale	83	86	89	94	96
Van	115	135	160	125	94
Denizli	40	36	73	80	88
Diğer	2.128	2.050	2.191	2.152	1.631
Türkiye	3.765	3.766	4.165	3.971	3.316

Kaynak: Ek tablo 9

2024 yılında balmumu üretimi bir önceki yıla göre Muğla’da %7,9, Adana’da %23,6 oranında azalırken, Ordu’da %4,0 oranında artış gerçekleşmiştir. Genel olarak, yüksek bal üretimine sahip illerde (Muğla, Adana,

Ordu) balmumu üretiminin de yüksek olduğu görülmektedir. Ancak bu ilişki her zaman doğrusal değildir ve illerin arıcılık yöntemleri, kovan yönetimi gibi faktörler bu durumu etkileyebilmektedir.

Grafik 16. Bölgelere göre Türkiye balmumu üretimi (2024, %)

Kaynak: Ek tablo 12

2024 yılı balmumu üretiminde 752 ton üretim miktarı ile Ege Bölgesi lider konumda yer almış olup balmumunun %22,7’lik kısmını üretmiştir. Akdeniz Bölgesi 722 ton üretimi ile ikinci sırada, 403 ton üretim ile Ortadoğu Anadolu Bölgesi ise üçüncü sırada yer almıştır (Grafik 16).

2024 yılındaki düşüşe rağmen, uzun dönem trend incelendiğinde balmumu üretiminde bazı bölgelerde istikrarlı bir artış olduğu görülmektedir. Bölgeler arasındaki farklılıklar, yerel arıcılık uygulamaları, iklim koşulları ve bitki örtüsü gibi faktörlerin etkisini yansıtmaktadır.

3.4. Türkiye Bal İthalat ve İhracatı

Türkiye’de bal dış ticareti süzme ve petek bal olarak iki şekilde yapılmaktadır. 2024 yılında bal ihracatının %75,6’lık bir bölümü süzme bal şeklinde gerçekleşmiştir. 2024 yılında bal ihracatı bir önceki yıla göre %7,8 oranında azalarak 8 bin 657 tona gerilemiştir. Üretilen balın büyük bir

bölümü yurt içinde tüketildiğinden 2024 yılında toplam bal üretiminin %9,1 gibi düşük bir oranı ihraç edilmiştir. Son beş yıllık ithalat miktarları incelendiğinde, en yüksek ithalat miktarının 2022 yılında 63,4 ton olarak gerçekleştiği ve Türkiye’nin kayda değer bir bal ithalatının bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 12. Türkiye bal ithalat ve ihracatı

	İhracat (kg)				
	2020	2021	2022	2023	2024
Tabii bal; petek	2.115.285	2.292.767	1.813.710	1.600.808	2.108.280
Tabii bal; süzme	3.922.897	7.752.739	15.433.808	7.785.668	6.548.319
Toplam	6.038.182	10.045.506	17.247.518	9.386.476	8.656.599
	İthalat (kg)				
	2020	2021	2022	2023	2024
Tabii bal; petek	1.555	27.843	16.467	-	19.153
Tabii bal; süzme	47.228	35.557	41.774	14.731	17.214
Toplam	44.893	48.783	63.400	58.241	14.731

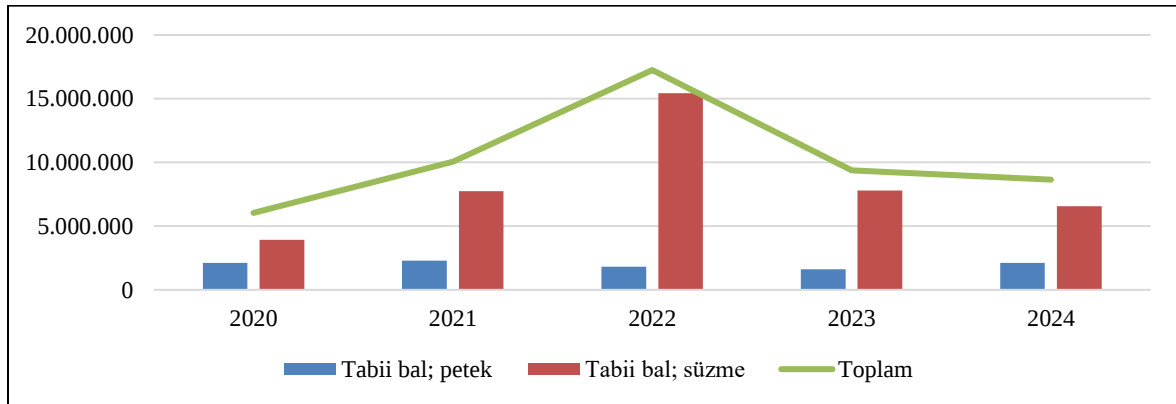
Kaynak: TÜİK, 2025, GTIP: 40900000011, 40900000012

Türkiye, önemli bir bal üreticisi olmasına karşın, ihracat potansiyelini tam anlamıyla değerlendirememektedir. Bu durumun başlıca nedeni, üretilen balın büyük bir kısmının iç piyasada tüketilmesidir. Yüksek iç talep, ihracata ayrılacak miktarı kısıtlamakta ve Türkiye’nin küresel bal pazarındaki yerini sınırlamaktadır. Türkiye’nin bal ihracatı kıtasal bazda

değerlendirildiğinde ihracatın büyük bir kısmı Avrupa ve Kuzey Amerika kıtalarına yapılmaktadır. ABD ve Almanya önemli pazarlar olarak öne çıkmaktadır.

Yıllar içinde ihracat hacminde görülen dalgalanmaların ise üretim koşullarından ve pazar dinamiklerinden kaynakladığından bahsedilebilir.

Grafik 17. Yıllara göre Türkiye bal ihracatı (kg)

Kaynak: TÜİK, 2025, *2024 yılı üç aylık verilerdir.

Ülkelere göre 2024 yılı bal ihracatına bakıldığında, Türkiye süzme bal ihracatının

en fazla yapıldığı ülke 3.069 ton ile ABD’dir. Almanya ve Bulgaristan ise

ihracatın fazla yapıldığı diğer ülkeler yapılmıştır. 2024 yılı bal ithalatında İspanya, arasındadır. 2024 yılı petek bal ihracatında ABD ve Hindistan ilk sıralarda yer ise en fazla ihracat Almanya'ya ve ABD'ye almışlardır.

Tablo 13. Türkiye’de 2024 yılı ülkelere göre bal ihracatı (kg)

Ürün	Ülkeler	İhracat	Ürün	Ülkeler	İhracat
Tabii bal; petek	Almanya	633.540	Tabii bal; süzme	ABD	3.068.597
	ABD	440.448		Almanya	776.473
	Kanada	336.349		Bulgaristan	475.199
	Suudi Arabistan	201.122		Birleşik Krallık	408.292
	İspanya	86.331		İspanya	382.499
	Bulgaristan	81.412		Bosna-Hersek	206.620
	BAE	61.395		Ürdün	200.771
	Belçika	56.493		İtalya	108.226
	Japonya	37.440		İsrail	100.040
	Diğer	173.750		Diğer	821.602
Toplam		2.108.280	Toplam		6.548.319

Kaynak: Ek tablo 13 ve 14

3.5. Türkiye Bal Fiyatları

TÜİK verilerine göre 2024 yılı aralık ayında 283,19 TL/kg olan bal üretici fiyatı bir önceki aya göre, %1,6, bir önceki yılın aynı ayına göre %39,2 oranında artmıştır. 2025 yılında şubat ayı üretici fiyatı 296,54 TL/kg olarak gerçekleşirken, bal üretici fiyatı bir

önceki aya göre %1,9, bir önceki yılın aynı ayına göre % 44,1 oranında artmıştır.

Bal tüketici fiyatı ise 2022 yılı Nisan ayına kadar açıklanmıştır. Nisan ayında 65,1 TL/kg olarak gerçekleşen tüketici fiyatı bir önceki yılın aynı ayına göre ise %34,3 oranında artmıştır (Tablo 14).

Tablo 14. Türkiye bal fiyatları (TL/kg)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Üretici	32,22	37,53	42,01	50,57	90,17	162,07	237,8	293,8 ¹
Tüketici	39,04	36,76	41,58	52,53	62,50 ²	-	-	-

Kaynak: Ek tablo 10 ve 11/ ¹ilk üç aylık ortalama, ²ilk iki aylık ortalama

2015-2018 döneminde üretici ve tüketici fiyatları arasındaki fark ortalama %34,5 oranında seyrederken devam eden süreçte aradaki fark 2021 yılında %3,9’a kadar gerilemiştir.

teknolojilerindeki ilerlemeler, sektörün verimliliğini ve rekabet gücünü artırmaya yönelik önemli adımlar olmuştur. Arıcılık sektörüne yönelik sağlanan destekler, eğitim programları ve teşvikler de bu gelişime katkıda bulunmaktadır.

4. SEKTÖRE YÖNELİK ÖNERİLER

Türkiye’de arıcılık sadece geleneksel yöntemlerle sınırlı kalmamış, zaman içinde modern teknikler ve bilimsel yaklaşımlarla da gelişme göstermiştir. Kovan tiplerinin iyileştirilmesi, arı hastalıkları ve zararlılarıyla mücadele yöntemlerinin geliştirilmesi, bal sağımı ve işleme

Türkiye’de arıcılık, sadece bir üretim faaliyeti olmanın ötesinde, kırsal yaşamın, yerel ekonomilerin ve doğal dengenin ayrılmaz bir parçasıdır. Türkiye’nin dört bir yanına yayılmış arıcılar, nesilden nesile aktarılan bilgi ve tecrübelerle, Anadolu’nun zengin florasından eşsiz lezzette ballar ve diğer değerli arı ürünleri elde etmektedirler.

Bu faaliyet, özellikle dağlık ve kırsal bölgelerde yaşayan insanlar için önemli bir gelir kaynağı oluştururken, aynı zamanda bu bölgelerin sosyo-ekonomik yapısını da güçlendirmektedir.

Türkiye'nin arıcılık potansiyelini belirleyen en önemli faktörlerden biri sahip olduğu benzersiz biyoçeşitliliğidir. Farklı iklim kuşaklarının kesişim noktasında yer alması ve zengin bitki örtüsü, arıların yıl boyunca farklı nektar ve polen kaynaklarına erişimini sağlamaktadır. Bu durum, hem bal üretiminin miktarını artırmakta hem de farklı aromalarda, yüksek kalitede balların üretilmesine olanak tanımaktadır. Çiçek balları, çam balı, kestane balı gibi yöresel ve özgün bal çeşitleri, Türkiye arıcılığının önemli bir zenginliğidir.

Kovan tiplerinin iyileştirilmesi, arı hastalıkları ve zararlılarıyla mücadele yöntemlerinin geliştirilmesi, bal sağımı ve işleme teknolojilerindeki ilerlemeler, sektörün verimliliğini ve rekabet gücünü artırmaya yönelik önemli adımlar olmuştur. Devletin arıcılık sektörüne yönelik sağladığı destekler, eğitim programları ve teşvikler de bu gelişime katkıda bulunmaktadır.

Buna rağmen, Türkiye arıcılığı da küresel ve yerel ölçekte çeşitli zorluklarla karşı karşıyadır. İklim değişikliğinin neden olduğu kuraklık ve düzensiz yağışlar, arıların beslenme kaynaklarını olumsuz etkileyebilmekte ve bal üretiminde dalgalanmalara yol açabilmektedir. Tarımda yaygın ve bilinçsiz pestisit kullanımı, arı kolonilerinde ciddi kayıplara neden olabilmekte ve biyoçeşitliliği tehdit etmektedir. Ayrıca, piyasada sahte ve tağşişli balın bulunması, hem tüketici sağlığını riske atmakta hem de dürüst üreticilerin itibarını zedelemektedir.

Geleceğe yönelik olarak, Türkiye arıcılığının sürdürülebilirliği ve potansiyelinin değerlendirilebilmesi için, bu zorlukların üstesinden gelinmesi ve sektörün güçlü yönlerinin daha da geliştirilmesi gerekmektedir.

Organik arıcılık uygulamalarının yaygınlaştırılması, arı hastalıkları ve zararlılarıyla etkin mücadele, çevreye duyarlı tarım yöntemlerinin teşvik edilmesi, tüketicinin bilinçlendirilmesi ve sahte bal ile mücadele gibi konular, sektörün öncelikleri arasında yer almalıdır. Aynı zamanda, arı ürünleri çeşitliliğinin artırılması, katma değerli ürünlerin üretimi ve pazarlanması, arıcılık turizmi gibi alternatif gelir kaynaklarının oluşturulması da sektörün geleceği için önemli fırsatlar sunmaktadır.

Ayrıca arılar, kelebekler, yarasalar ve sinek kuşları gibi tozlayıcılar, insan faaliyetlerinin etkisiyle günümüzde daha fazla tehdit altındadır. Tozlaşma, ekosistemlerimizin hayatta kalması için temel bir süreçtir ve dünyadaki yabancı çiçekli bitki türlerinin yaklaşık %90'ı, tamamen veya en azından kısmen, hayvan tozlaşmasına bağlıdır. Tozlayıcılar yalnızca gıda güvenliğine doğrudan katkıda bulunmakla kalmaz, aynı zamanda biyolojik çeşitliliği korumanın da anahtarıdır.

Arılar pestisit, böcek ilacı ve herbisitlerin yaygın kullanımı sonucu bu etkenlere maruz kalmakta ayrıca birçok faktörün etkisi ile gelişen ve sebepleri tam olarak henüz ortaya konulamamış olan koloni çöküş bozukluğu meydana gelmekte ve parazitlerin de zayıflatıldığı koloniler yok olmaktadır.

Son yıllarda Kanada ve Avusturya'da yaşanan toplu arı ölümleri tehlikeli bir boyut almaktadır. Bu bağlamda toplu arı ölümlerinin Türkiye'de yaşanma ihtimaline

karşın alınan tedbirler etkin bir şekilde yürütülmelidir.

İyi tarım tekniklerinin kullanılması ve endüstriyel tarıma bağlı pestisitlerin yaygın kullanımının kontrol altına alınmasıyla üretim artışının sağlanabileceği düşünülmektedir.

Bal üretimi yanında arı sütü, polen, propolis, arı zehiri, balmumu, paket arı üretiminin ve ticaretinin yapılması, bal veriminde yaşanacak olası düşüşle oluşacak riskleri azaltmak ve üreticilerin zarara uğramalarını önlemek adına bir gerekliliktir.

Üretim aşamasında birim maliyetin düşürülmesi, standardizasyonu sağlanmış üretim tipinin yerleşmesi ve teknolojik gelişmelerin faaliyete entegre edilmesi hayvan refahı ve beraberinde verim ve kalite artışına neden olacaktır.

Küresel bal ithalatındaki yıllık dalgalanmalar, küresel ekonomideki genel konjonktürle yakından ilişkili olabilir. 2021'deki artış, pandemiden sonraki ekonomik toparlanma beklentileri ve tüketici harcamalarındaki artışla paralellik gösterebilir. Ancak, 2022 ve 2023'teki düşüşler, Rusya-Ukrayna Savaşı, enerji krizi ve küresel ekonomik belirsizliklerin tüketici güvenini ve harcamalarını olumsuz etkilemesiyle açıklanabilir. 2024'teki güçlü toparlanma ise, enflasyonun kontrol altına alınmaya başlanması, tedarik zincirlerindeki rahatlama ve bazı büyük ekonomilerdeki büyüme sinyalleriyle doğru orantılıdır.

Sonuç olarak, Türkiye arıcılığı, doğal ve kültürel zenginlikleriyle harmanlanmış, ekonomik ve ekolojik öneme sahip stratejik bir sektördür. Geçmişten günümüze uzanan köklü geleneği, sahip olduğu potansiyeli ve karşılaştığı zorluklarla birlikte ele alındığında, sektörün sürdürülebilir bir

şekilde gelişimi için multidisipliner bir yaklaşımla, tüm paydaşların işbirliği içinde çalışması gerekmektedir.

Ek Tablolar

Ek Tablo 1. Dünya kovan sayısı (bin adet)

Ülkeler	2019	2020	2021	2022	2023
Hindistan	12.233	12.411	12.501	12.582	12.664
Çin	9.189	9.263	9.259	9.287	9.314
Türkiye	8.128	8.179	8.733	8.985	9.225
İran (İslam Cumhuriyeti)	6.990	7.048	7.124	7.231	7.358
Etiyopya	6.958	6.986	5.982	6.229	6.795
Birleşik Tanzania Cumhuriyeti	2.993	3.041	3.044	3.062	3.080
Arjantin	2.924	3.014	3.006	3.009	3.013
İspanya	3.034	3.102	2.953	2.923	2.804
Rusya Federasyonu	3.094	2.982	2.890	2.790	2.743
Amerika Birleşik Devletleri	2.812	2.706	2.697	2.667	2.509
Romanya	1.690	2.247	2.353	2.355	2.396
Polonya	1.678	1.766	2.013	2.181	2.350
Yunanistan	1.686	1.631	2.183	2.249	2.317
Meksika	2.158	2.148	2.226	2.315	2.201
Kore Cumhuriyeti	2.008	2.079	2.088	2.108	2.128
Fransa	1.584	1.751	1.808	1.757	1.792
Kenya	1.289	1.426	1.426	1.584	1.677
Orta Afrika Cumhuriyeti	1.624	1.644	1.655	1.665	1.675
İtalya	1.606	1.687	1.717	1.834	1.592
Angola	1.178	1.181	1.184	1.188	1.193
Macaristan	1.236	1.163	1.207	1.192	1.171
Sırbistan	977	980	976	977	1.103
Brezilya	1.015	1.026	1.021	1.024	1.027
Almanya	916	951	982	996	1.000
Bulgaristan	783	863	838	823	817
Mısır	819	788	838	729	784
Kanada	719	728	732	738	744
Çekya	643	642	661	654	715
Özbekistan	599	604	644	692	711
Portekiz	799	754	758	710	678
Tunus	630	626	640	653	668
Uruguay	561	566	599	617	646
Avustralya	568	551	579	621	610
Yeni Zelanda	918	869	812	731	601
Azerbaycan	543	597	625	656	597
Suriye Arap Cumhuriyeti	494	500	532	536	560
Arnavutluk	288	358	394	479	519
Avusturya	373	426	456	480	494
Diğer	9.543	9.766	9.820	9.795	9.788
Dünya	97.280	99.050	99.956	101.104	102.059

Kaynak: FAO, 2025

Ek Tablo 2. Dünya bal üretimi (ton)

Ülkeler	2019	2020	2021	2022	2023
Çin	444.054	458.100	472.700	461.900	463.500
Türkiye	109.330	104.077	96.344	118.297	114.886
Etiyopya	150.258	129.301	52.034	73.120	84.591
İran (İslam Cumhuriyeti)	72.424	74.015	76.484	78.386	80.389
Arjantin	71.195	73.539	72.919	73.047	73.395
Hindistan	67.961	70.546	74.000	75.732	70.850
Rusya Federasyonu	63.526	66.368	64.533	67.014	64.511
Brezilya	45.801	52.493	55.679	62.494	64.189
ABD	71.179	66.948	57.490	56.849	62.855
Meksika	61.986	54.165	62.079	64.320	58.033
Ukrayna	69.937	68.028	68.558	63.079	57.919
Kanada	39.295	37.723	39.976	33.753	41.643
Birleşik Tanzania Cumhuriyeti	30.996	31.466	31.613	31.868	31.613
Kore Cumhuriyeti	27.956	29.811	29.514	29.857	29.468
Vietnam	21.847	21.500	21.461	23.806	24.657
Angola	23.478	23.465	23.440	23.449	23.459
Kenya	13.877	17.801	17.265	19.777	17.151
Orta Afrika Cumhuriyeti	16.231	16.718	16.768	16.874	16.714
Özbekistan	13.002	13.358	14.067	14.700	15.835
Şili	12.043	12.139	11.993	12.089	12.184
Yeni Zelanda	23.000	27.000	20.500	22.000	12.000
Tayland	10.851	10.925	11.265	11.370	11.759
Sırbistan	7.600	6.838	7.438	14.228	11.346
Avustralya	12.335	12.130	11.710	11.412	11.009
Uruguay	9.253	13.811	13.274	9.024	10.464
Büyük Britanya	9.331	9.236	9.436	9.646	9.873
Küba	10.320	7.800	10.500	9.200	8.856
Çin, Tayvan Eyaleti	2.907	8.387	13.260	9.332	8.721
Kolombiya	3.838	3.851	4.650	7.000	8.552
Fas	7.960	8.000	7.300	7.500	8.000
Çekya	8.260	4.997	6.086	7.771	6.100
Guatemala	5.260	5.339	5.571	5.773	6.028
Cezayir	6.413	5.377	5.165	5.707	6.010
Ruanda	5.069	5.190	5.369	5.613	5.903
Litvanya	5.284	6.033	7.894	6.017	5.666
Arnavutluk	4.116	4.599	4.835	5.391	5.633
Myanmar	5.166	5.315	3.463	3.763	5.339
Pakistan	4.233	4.392	4.514	4.700	4.737
Diğer	320.302	332.980	320.123	352.186	339.967
Dünya	1.887.874	1.903.761	1.831.270	1.908.044	1.893.805

Kaynak: FAO, 2025

Ek Tablo 3. Dünya balmumu üretimi (ton)

Ülkeler	2019	2020	2021	2022	2023
Hindistan	23.980	24.378	24.523	24.662	24.801
Etiyopya	5.524	5.608	5.742	5.845	5.939
Arjantin	5.040	5.045	5.011	5.025	5.040
Türkiye	3.971	3.765	3.766	4.099	4.231
Kore Cumhuriyeti	3.780	3.944	3.951	3.983	4.016
Kenya	2.616	2.591	2.597	2.605	2.614
Angola	2.319	2.319	2.316	2.317	2.318
Tanzanya	1.878	1.890	1.893	1.897	1.901
Brezilya	1.767	1.779	1.776	1.782	1.787
ABD	1.585	1.590	1.593	1.591	1.590
Meksika	1.650	1.293	1.525	1.533	1.360
Uganda	1.325	1.356	1.362	1.371	1.359
Uruguay	1.181	1.160	1.178	1.196	1.211
Dominik	1.099	1.123	1.124	1.113	1.124
Orta Afrika Cumhuriyeti	790	812	814	818	823
Şili	618	623	623	625	626
Pakistan	467	482	483	484	486
Madagaskar	417	418	419	420	421
Senegal	345	344	351	357	365
Kamerun	306	306	307	308	309
Yeni Zelanda	288	292	292	295	297
Avustralya	263	263	261	263	260
Jamaika	253	254	254	254	255
El Salvador	217	217	217	217	217
Burundi	179	186	186	187	188
Paraguay	169	171	172	173	172
Suriye Arap Cumhuriyeti	143	146	150	152	156
Sierra Leone	149	148	150	153	155
Mısır	107	129	109	113	121
Gine-Bissau	100	100	100	100	100
Ekvador	92	95	95	95	96
Mozambik	88	90	90	89	90
Kosta Rika	83	86	86	86	86
Haiti	71	72	72	72	72
Venezuela	74	73	73	72	72
Guatemala	71	71	70	70	70
Tunus	66	66	66	67	67
Mali	62	61	59	58	56
Diğer	192	191	187	189	185
Dünya	63.325	63.537	64.043	64.736	65.036

Kaynak: FAO, 2025

Ek Tablo 4. Dünya bal ithalatı (ton)

Ülkeler	2020	2021	2022	2023	2024
ABD	196.531	220.538	205.156	199.296	254.926
Almanya	90.136	78.701	75.443	64.469	72.634
Birleşik Krallık	52.654	45.852	51.912	50.917	60.302
Japonya	49.348	47.132	47.381	41.924	45.416
İspanya	31.690	31.627	No	31.005	35.587
Fransa	34.913	29.348	35.538	31.309	33.690
Polonya	37.344	37.594	31.769	27.004	26.651
İtalya	21.041	23.586	24.770	24.361	25.155
Belçika	28.147	31.745	39.756	37.231	24.689
Hollanda	13.582	17.396	17.105	14.698	17.005
Portekiz	8.707	9.463	13.595	10.445	12.921
Kanada	7.144	8.200	10.566	7.431	10.452
Yunanistan	8.815	7.822	9.693	8.612	9.962
İrlanda	7.457	332	-	8.498	9.161
Avustralya	7.882	7.921	7.920	8.821	9.015
İsviçre	8.098	8.235	8.613	8.213	7.997
Avusturya	6.898	6.761	6.605	6.391	7.124
Çek Cumhuriyeti	3.801	5.987	5.817	4.110	6.282
Güney Afrika	6.002	6.634	2.637	4.815	5.036
Romanya	6.468	5.777	5.319	5.009	4.960
Taipei, Çin	3.841	3.936	5.131	4.338	4.818
Slovakya	2.139	No	2.785	1.814	4.479
Danimarka	5.030	6.114	3.636	4.154	4.344
İsveç	4.883	4.346	4.824	4.968	4.304
Bulgaristan	1.483	4.377	5.027	3.226	4.030
Malezya	3.417	4.166	4.335	3.424	3.817
Endonezya	6.216	7.235	4.628	2.425	3.559
Çin	4.222	4.809	3.736	3.747	3.192
Tayland	1.608	2.670	2.844	3.509	3.085
Singapur	3.155	3.105	3.178	2.727	3.069
Hırvatistan	1.713	2.389	3.033	2.775	2.824
Hong Kong, Çin	2.434	2.909	3.373	3.191	2.676
Kore Cumhuriyeti	1.007	1.294	1.335	1.424	2.138
Finlandiya	1.916	2.052	2.032	1.932	2.095
Norveç	1.611	1.569	1.371	1.496	1.712
Kazakistan	531	426	285	289	1.657
Litvanya	2.194	2.438	-	1.861	1.431
Diğer	73.235	78.319	84.282	47.583	10.932
Dünya	747.293	762.805	735.430	689.442	743.127

Kaynak: TRADE MAP, 2025

2022, 2023 ve 2024 dünya toplamı verisi açıklanan ülkelerin toplamı

Ek Tablo 5. Dünya bal ihracatı (ton)

Ülkeler	2020	2021	2022	2023	2024
Çin	132.469	145.886	156.002	152.636	169.573
Hindistan	54.834	70.514	86.183	98.273	94.779
Ukrayna	80.775	57.528	48.372	55.357	85.812
Arjantin	68.985	63.934	67.380	68.880	78.094
Brezilya	45.728	47.190	36.886	28.555	37.931
Macaristan	23.063	18.329	16.341	16.215	34.483
İspanya	28.263	28.442	27.867	27.352	27.012
Almanya	29.740	29.758	20.947	18.021	19.323
Belçika	22.353	25.740	32.021	27.158	16.536
Portekiz	7.442	9.635	10.999	8.853	12.768
Yeni Zelanda	14.354	13.823	11.795	11.208	12.274
Polonya	24.691	19.277	15.036	13.982	12.252
Romanya	13.743	12.679	12.183	10.594	12.163
Tayland	7.672	10.315	10.967	10.910	11.780
Uruguay	15.708	10.358	10.042	7.275	11.543
Kanada	9.426	7.531	11.154	7.391	11.183
Bulgaristan	12.834	12.137	12.738	10.991	11.050
ABD	8.422	8.652	10.018	8.884	8.668
Türkiye	6.038	9.994	17.248	9.386	8.657
Yunanistan	4.845	6.362	6.741	5.694	6.274
Şili	2.015	3.299	4.227	3.201	5.792
İtalya	3.731	8.538	5.750	5.730	5.599
Hollanda	2.971	5.080	4.511	3.475	5.474
Avustralya	4.208	5.051	5.318	4.866	5.225
Pakistan	4.180	4.516	4.771	4.731	4.884
Moldova	3.385	3.594	3.385	1.715	4.153
Fransa	4.011	4.835	5.257	4.493	3.978
Slovakya	863	3.629	2.988	1.694	3.205
Litvanya	3.167	3.303	2.259	2.115	3.200
Danimarka	3.506	3.270	2.756	-	3.091
Taipei, Çin	1.504	424	442	935	2.428
Birleşik Krallık	4.437	2.819	2.780	2.268	2.324
Çek Cumhuriyeti	1.197	1.140	973	1.299	2.273
Avusturya	1.821	1.603	1.438	1.426	1.880
Sırbistan	2.701	2.180	1.715	1.510	1.855
Myanmar	2.985	2.273	1.942	1.955	1.658
Singapur	16.576	16.433	16.984	19.034	20.496
Diğer	46.506	70.201	62.198	34.043	7.910
Dünya	721.149	750.272	750.614	692.105	767.580

Kaynak: TRADE MAP, 2025

2022, 2023 ve 2024 dünya toplamı verisi açıklanan ülkelerin toplamı

Ek Tablo 6. Dünya balmumu ithalatı (ton)

Ülkeler	2020	2021	2022	2023	2024
Filipinler	15	56	625	2.652	10.645
Almanya	4.941	4.960	6.872	4.969	4.595
ABD	2.979	3.896	4.261	3.285	3.925
Hindistan	2.413	2.607	2.466	2.256	1.699
Fransa	10.532	5.953	7.286	5.641	1.175
İtalya	600	916	679	535	678
İspanya	887	724	899	629	668
Japonya	597	579	700	615	636
Belçika	132	154	127	140	516
Türkiye	87	93	93	411	509
Yunanistan	369	484	517	597	502
Polonya	645	766	720	602	499
Birleşik Krallık	480	732	497	372	468
Togo	310	287	355	401	387
Sırbistan	182	247	532	109	361
Avustralya	394	386	452	467	331
Kore Cumhuriyeti	370	377	322	254	271
Kanada	263	273	324	237	244
Çek Cumhuriyeti	182	188	127	112	242
Danimarka	30	27	113	14	183
Çin	221	288	112	168	167
Bulgaristan	30	21	84	145	158
Litvanya	204	256	227	246	156
Tayland	112	189	143	159	143
İsviçre	141	130	125	78	91
Brezilya	10	15	14	111	84
Hollanda	78	103	64	86	81
Avusturya	103	87	156	102	77
Özbekistan	29	71	19	139	77
Romanya	46	71	116	36	60
Singapur	16	40	58	40	55
Slovakya	76	56	54	32	53
Güney Afrika	95	90	92	41	51
Gürcistan	19	13	26	32	51
Taipei, Çin	74	70	68	26	49
Azerbaycan	33	44	26	47	46
İrlanda	37	35	101	42	36
Portekiz	51	213	71	78	34
Diğer	7.149	3.612	2.397	3.931	399
Dünya	34.932	29.109	31.920	29.837	30.402

Kaynak: TRADE MAP, 2025

2024 dünya toplamı verisi açıklanan ülkelerin toplamı

Ek Tablo 7. Dünya balmumu ihracatı (ton)

Ülkeler	2020	2021	2022	2023	2024
Çin	9.104	9.519	9.654	7.798	9.638
Amerika Birleşik Devletleri	1.974	1.593	2.075	1.482	2.026
Almanya	2.048	2.013	2.059	1.565	1.586
Fransa	356	425	506	457	481
Togo	262	310	345	384	440
Danimarka	137	284	348	251	372
Kanada	318	245	210	252	347
Hindistan	364	348	369	275	320
Yeni Zelanda	4	54	52	257	314
İtalya	164	571	296	221	268
Avustralya	170	151	193	218	265
İspanya	422	275	407	194	199
Arjantin	314	248	61	105	187
Yunanistan	152	223	245	86	117
Ukrayna	406	450	159	60	115
Tayland	125	138	145	93	111
Hollanda	35	214	117	55	106
Japonya	55	67	86	69	92
Belçika	120	123	105	136	69
Çek Cumhuriyeti	209	100	166	116	63
Türkiye	36	19	99	145	57
Birleşik Krallık	160	97	108	52	53
Zambiya	72	26	57	46	51
Uruguay	3	11	20	22	40
Brezilya	55	93	30	56	36
Güney Afrika	13	38	25	10	32
Madagaskar	43	27	40	37	31
Taipei, Çin	52	52	63	51	23
Hırvatistan	5	2	1	1	16
Kore, Cumhuriyeti	13	21	12	9	15
Polonya	124	26	51	6	13
Bulgaristan	116	93	28	61	13
Litvanya	8	2	8	4	12
Avusturya	4	5	6	7	11
Myanmar	20	20	24	11	10
Romanya	7	5	-	-	6
Bosna Hersek	-	5	2	2	3
Hong Kong, Çin	16	12	3	10	2
Diğer	2.837	3.440	3.741	3.577	11
Dünya	20.323	21.345	21.916	18.181	17.551

Kaynak: TRADE MAP, 2025

2024 dünya toplamı verisi açıklanan ülkelerin toplamı

Ek Tablo 8. Türkiye’de yıllara göre arıcılık durumu

Yıl	Arıcılık Yapan Köy Sayısı (Adet)	Arıcılık Yapan İşletme Sayısı (Adet)	Yeni Kovan Sayısı (Adet)	Eski Kovan Sayısı (Adet)	Toplam Kovan Sayısı (Adet)	Bal Üretimi (Ton)	Balmumu Üretimi (Ton)	Verim* (kg)
1993	21.975	-	3.450.755	234.692	3.685.447	59.207	3.110	16,1
1994	22.050	-	3.567.352	219.236	3.786.588	54.908	3.353	14,5
1995	21.987	-	3.701.444	214.594	3.916.038	68.620	3.735	17,5
1996	22.329	-	3.747.578	217.140	3.964.718	62.950	3.235	15,9
1997	22.145	-	3.798.200	204.102	4.002.302	63.319	3.751	15,8
1998	22.302	-	4.005.369	193.982	4.199.351	67.490	3.324	16,1
1999	22.447	-	4.135.781	185.915	4.321.696	67.259	4.073	15,6
2000	22.571	-	4.067.514	199.609	4.267.123	61.091	4.527	14,3
2001	22.606	-	3.931.301	184.052	4.115.353	60.190	3.174	14,6
2002	22.423	-	3.980.660	180.232	4.160.892	74.554	3.448	17,9
2003	22.110	-	4.098.315	190.538	4.288.853	69.540	3.130	16,2
2004	22.133	-	4.237.065	162.660	4.399.725	73.929	3.471	16,8
2005	22.550	-	4.432.954	157.059	4.590.013	82.336	4.178	17,9
2006	22.305	-	4.704.733	146.950	4.851.683	83.842	3.484	17,3
2007	21.560	-	4.690.278	135.318	4.825.596	73.935	3.837	15,3
2008	21.093	-	4.750.998	137.963	4.888.961	81.364	4.539	16,6
2009	21.469	-	5.210.481	128.743	5.339.224	82.003	4.385	15,4
2010	20.845	-	5.465.669	137.000	5.602.669	81.115	4.148	14,5
2011	21.131	-	5.862.312	149.020	6.011.332	94.245	4.235	15,7
2012	21.307	-	6.191.232	156.777	6.348.009	89.162	4.222	14,0
2013	-	79.934	6.458.083	183.265	6.641.348	94.694	4.241	14,3
2014	-	81.108	6.888.907	193.825	7.082.732	103.525	4.053	14,6
2015	-	83.467	7.525.652	222.635	7.748.287	108.128	4.756	14,0
2016	-	84.047	7.679.482	220.882	7.900.364	105.727	4.440	13,4
2017	-	83.210	7.796.666	194.406	7.991.072	114.471	4.488	14,3
2018	-	81.830	7.904.502	203.922	8.108.424	107.920	3.987	13,3
2019	-	80.675	7.929.368	198.992	8.128.360	109.330	3.971	13,5
2020	-	82.862	7.956.933	222.152	8.179.085	104.077	3.765	12,7
2021	-	89.361	8.456.305	277.089	8.733.394	96.344	3.766	11,0
2022	-	95 386	8 734 938	249 738	8 984 676	118 297	4 165	13,2
2023	-	100 399	8 969 387	255 494	9 224 881	114 886	3 971	12,5
2024	-	97 984	8 717 162	244 813	8.815.146	95 492	3.316	10,7

Kaynak: TÜİK 2025 * TEPGE hesaplamaları (11/04/2025)

Ek Tablo 9. Türkiye illere göre arıcılık durumu (2024)

İl Adı	Arıcılık yapan işletme sayısı (adet)	Yeni kovan sayısı (adet)	Eski kovan (adet)	Toplam kovan (adet)	Bal üretimi (ton)	Balmumu üretimi (ton)	Verim* (kg)
Adana	2.297	482.518	4.567	487.085	11.582	251	23,8
Adıyaman	1.561	87.704	716	88.420	392	13	4,4
Afyonkarahisar	298	43.079	550	43.629	310	7	7,1
Aksaray	332	15.260	44	15.304	75	2	4,9
Amasya	596	32.927	107	33.034	448	13	13,6
Ankara	1.714	103.015	1.418	104.433	624	25	6,0
Antalya	3.497	242.228	222	242.450	2.024	108	8,3
Ardahan	707	36.063	-	36.063	156	2	4,3
Artvin	2.126	111.740	1.187	112.927	701	15	6,2
Aydın	1.745	267.915	618	268.533	2.998	131	11,2
Ağrı	290	26.944	-	26.944	281	8	10,4
Balıkesir	2.229	198.813	624	199.437	2.253	56	11,3
Bartın	635	38.736	-	38.736	348	32	9,0
Batman	865	67.902	420	68.322	293	5	4,3
Bayburt	629	62.208	5	62.213	252	19	4,0
Bilecik	430	19.626	734	20.360	138	5	6,8
Bingöl	1.179	175.532	3.385	178.917	1.445	44	8,1
Bitlis	1.327	194.376		281.200	2.225	58	7,9
Bolu	634	23.779	180	23.959	127	3	5,3
Burdur	481	36.213	160	36.373	185	22	5,1
Bursa	1.774	89.261	1.395	90.656	1.009	37	11,1
Denizli	1.011	106.871	-	106.871	984	88	9,2
Diyarbakır	1.090	192.955	709	193.664	2.459	34	12,7
Düzce	801	53.541	20	53.561	466	15	8,7
Edirne	945	71.015	1.146	72.161	603	13	8,4
Elazığ	1.406	93.589	227	93.816	604	49	6,4
Erzincan	1.255	106.700	283	106.983	1.127	53	10,5
Erzurum	2.249	135.047	1.027	136.074	964	54	7,1
Eskişehir	423	24.855	174	25.029	133	5	5,3
Gaziantep	423	31.019	3.025	34.044	154	3	4,5
Giresun	1.754	117.037	115	117.152	994	34	8,5
Gümüşhane	625	40.696	205	40.901	470	20	11,5
Hakkâri	1.349	146.542	9.102	155.644	1.048	71	6,7
Hatay	1.063	125.842	1.212	127.054	1.137	61	9,0
Isparta	602	36.836	88	36.924	256	28	6,9
Iğdır	279	17.747	-	17.747	134	12	7,6
Kahramanmaraş	1.441	109.932	2.747	112.679	686	51	6,1
Karabük	529	15.817	68	15.885	96	3	6,0
Karaman	954	58.699	785	59.484	288	15	4,8
Kars	717	116.035	-	116.035	1.741	14	15,0
Kastamonu	1.550	74.230	3.278	77.508	307	23	4,0

Kaynak: TÜİK 2025 * TEPGE hesaplamaları (2025)

Ek Tablo 9. Türkiye illere göre arıcılık durumu (2024) (devam)

İl Adı	Arıcılık yapan işletme sayısı (adet)	Yeni kovan sayısı (adet)	Eski kovan (adet)	Toplam kovan (adet)	Bal üretimi (ton)	Balmumu üretimi (ton)	Verim* (kg)
Kayseri	974	63.441	931	64.372	458	14	7,1
Kilis	102	3.120	1.013	4.133	13	1	3,2
Kocaeli	1.059	74.375	189	74.564	909	24	12,2
Konya	1.733	126.863	2.158	129.021	884	53	6,9
Kütahya	478	25.618	660	26.278	216	8	8,2
Kırklareli	1.116	52.514	1.900	54.414	431	9	7,9
Kırıkkale	269	12.009	220	12.229	61	3	5,0
Kırşehir	218	12.015	30	12.045	86	3	7,1
Malatya	2.015	116.999	4.615	121.614	736	40	6,1
Manisa	1.764	91.252	1.671	92.923	627	23	6,7
Mardin	727	60.622	406	61.028	812	12	13,3
Mersin	2.596	311.216	415	311.631	1.926	186	6,2
Muğla	4.308	727.019	1.894	728.913	7.031	356	9,6
Muş	413	58.644	220	58.864	528	22	9,0
Nevşehir	543	16.492	244	16.736	107	5	6,4
Niğde	388	44.863	-	44.863	564	11	12,6
Ordu	3.114	625.051	59	625.110	13.001	237	20,8
Osmaniye	802	69.628	75	69.703	422	14	6,1
Rize	2.707	112.958	2.189	115.147	388	15	3,4
Sakarya	1.227	93.754	151	93.905	729	26	7,8
Samsun	1.755	94.535	350	94.885	926	32	9,8
Siirt	1.379	168.561	58.536	227.097	3.048	34	13,4
Sinop	892	27.216	131	27.347	160	7	5,9
Sivas	2.358	252.164	447	252.611	4.003	82	15,8
Tekirdağ	1.256	67.782	405	68.187	724	15	10,6
Tokat	881	51.608	414	52.022	582	26	11,2
Trabzon	2.629	155.677	152	155.829	781	47	5,0
Tunceli	1.027	80.243	441	80.684	199	26	2,5
Uşak	262	11.298	486	11.784	67	-	5,7
Van	988	141.115	25.822	166.937	2.128	94	12,7
Yalova	340	20.863	78	20.941	184	6	8,8
Yozgat	682	34.779	660	35.439	415	22	11,7
Zonguldak	1.430	58.265	130	58.395	192	13	3,3
Çanakkale	1.633	95.806	892	96.698	2.291	96	23,7
Çankırı	1.099	46.118	779	46.897	136	12	2,9
Çorum	932	38.043	1.622	39.665	390	14	9,8
İstanbul	1.616	93.040	147	93.187	832	34	8,9
İzmir	2.593	263.338	2.320	265.658	2.884	139	10,9
Şanlıurfa	943	192.417	1.936	194.353	2.420	27	12,5
Şırnak	924	94.997	2.658	97.655	684	28	7,0

Kaynak: TÜİK 2025 * TEPGE hesaplamaları (2025)

Ek Tablo 10. Türkiye tüketici bal fiyatları (TL/kg)

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Ortalama
2013	27,36	27,70	27,53	26,93	27,35	27,50	27,35	27,50	27,60	27,70	27,87	28,42	27,57
2014	29,12	29,30	29,71	29,97	29,70	29,65	29,75	29,93	30,12	31,08	32,62	33,02	30,33
2015	33,12	33,22	33,51	33,75	33,69	33,39	33,70	33,61	34,13	34,40	34,51	34,72	33,81
2016	35,11	35,97	36,94	36,61	36,98	36,67	37,08	36,99	36,64	36,54	36,41	36,55	36,54
2017	36,06	35,77	36,05	36,20	36,16	35,93	36,60	36,54	36,98	37,99	39,82	39,64	36,98
2018	37,69	37,98	37,64	38,17	37,83	37,84	38,37	37,94	37,94	41,46	42,64	43,00	39,04
2019	36,08	35,96	36,26	36,26	36,37	36,68	36,65	36,60	36,54	37,32	37,90	38,49	36,76
2020	38,03	38,50	39,02	39,41	39,65	39,25	40,20	40,78	44,06	45,45	46,87	47,71	41,58
2021	48,92	49,80	49,37	48,49	48,90	51,33	52,33	51,81	52,64	57,18	57,47	62,18	52,53
2022	61,03	61,97	61,88	65,10	-	-	-	-	-	-	-	-	62,50*

Kaynak: TÜİK, 2024, *4 aylık ortalama

Ek Tablo 11. Türkiye üretici bal fiyatları (TL/kg)

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Ortalama
2014	20,71	20,84	20,85	21,01	20,99	21,07	21,24	21,63	22,06	22,34	22,64	22,67	21,50
2015	22,59	22,67	22,80	22,93	22,95	23,12	23,26	23,48	23,76	24,06	24,12	24,24	23,33
2016	25,26	25,18	25,14	25,23	25,13	25,30	25,89	26,22	25,89	26,39	26,48	26,62	25,73
2017	26,92	27,03	26,88	27,07	27,38	27,49	28,30	29,03	29,38	30,36	30,56	30,77	28,43
2018	30,83	30,78	31,02	31,13	31,27	31,26	31,13	31,69	32,84	34,44	35,14	35,15	32,22
2019	36,28	36,35	36,36	36,40	36,47	36,88	37,18	37,69	38,69	39,48	39,60	39,02	37,53
2020	39,25	39,67	39,98	40,01	40,68	40,88	41,23	42,31	43,22	44,84	45,60	46,45	42,01
2021	48,52	48,88	49,41	49,60	49,86	50,15	51,12	50,38	50,16	50,23	51,81	56,73	50,57
2022	65,70	62,06	69,65	73,55	77,33	82,56	89,80	98,13	106,19	115,53	118,90	122,61	90,17
2023	131,85	137,08	141,11	145,45	145,33	146,65	156,68	169,40	181,12	190,28	196,45	203,45	162,07
2024	202,24	205,75	209,82	213,03	219,87	229,33	239,31	248,49	255,37	268,45	278,80	283,19	237,80
2025	291,01	296,54	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	293,78*

Kaynak: TÜİK 2025, *2 aylık ortalama

Ek Tablo 12. Türkiye’de bölgelere göre arıcılık durumu (2024)

Düzeyl Adı	Arıcılık yapan işletme sayısı (adet)	Yeni kovan sayısı (adet)	Eski kovan (adet)	Toplam kovan (adet)	Bal üretimi (ton)	Balmumu üretimi (ton)	Verim* (kg)
Akdeniz-TR6	12.779	1.414.413	9.486	1.423.899	18.219	722	12,8
Batı Anadolu-TR5	4.401	288.577	4.361	292.938	1.796	93	6,1
Batı Karadeniz-TR8	10.299	477.495	6.879	484.374	3.584	176	7,4
Batı Marmara-TR2	7.179	485.930	4.967	490.897	6.301	188	12,8
Doğu Karadeniz-TR9	12.955	1.163.159	3.907	1.167.066	16.334	369	14,0
Doğu Marmara-TR4	6.688	400.054	2.921	402.975	3.694	121	9,2
Ege-TR3	12.459	1.536.390	8.199	1.544.589	15.118	752	9,8
Güneydoğu Anadolu-TRC	8.014	899.297	69.419	968.716	10.276	156	10,6
Kuzeydoğu Anadolu-TRA	6.126	500.744	1.315	502.059	4.654	162	9,3
Orta Anadolu-TR7	5.764	451.023	2.576	453.599	5.769	141	12,7
Ortadoğu Anadolu-TRB	9.704	1.007.040	130.636	1.137.676	8.914	403	7,8
İstanbul-TR1	1.616	93.040	147	93.187	832	34	8,9

Kaynak: TÜİK 2025, * TEPGE hesaplamaları (2025)

Ek Tablo 13. Türkiye yıllara göre petek bal ihracatı (ton)

Ülkeler	2020	2021	2022	2023	2024
Almanya	910,8	933,6	373,4	560,7	633,5
ABD	550,6	652,1	732,7	444,7	440,4
Kanada	41,1	32,6	56,4	33,3	336,3
Suudi Arabistan	281,5	-	3,8	99,7	201,1
İspanya	57,0	92,2	273,8	126,5	86,3
Bulgaristan	2,4	-	-	20,2	81,4
BAE	25,9	105,6	75,6	60,1	61,4
Belçika	48,1	89,0	20,9	50,0	56,5
Japonya	14,6	50,1	35,2	33,2	37,4
Slovenya	-	42,6	-	39,1	24,2
Birleşik Krallık	6,1	35,5	20,0	17,4	20,3
Katar	16,5	13,2	19,0	15,5	17,8
Libya	9,1	11,5	7,3	10,6	14,7
Umman	32,6	39,6	5,5	5,6	14,2
Venezuela	-	2,4	3,1	3,9	9,4
Bangladeş	7,9	-	-	-	8,3
Kuveyt	27,9	26,6	31,1	24,2	7,6
Filipinler	1,6	1,6	4,7	3,1	7,1
Irak	-	-	-	-	7,0
Hollanda	1,8	55,7	33,5	9,9	6,8
Malezya	-	13,0	24,2	3,2	6,4
Avustralya	12,1	12,0	12,4	6,1	6,0
Hong Kong	2,6	1,4	2,7	1,3	5,4
Azerbaycan	5,5	4,1	3,9	0,8	4,1
Fransa	-	6,2	-	2,8	3,2
Ürdün	6,5	4,2	15,7	17,1	1,9
Fas	-	-	-	-	1,8
Diğer	53,10	68,00	58,80	11,80	7,80
Genel Toplam	2.115,3	2.292,8	1.813,7	1.600,8	2.108,3

Kaynak: TÜİK 2025, GTIP: 40900000011, 40900000012

Ek Tablo 14. Türkiye yıllara göre süzme bal ihracatı (ton)

Ülkeler	2020	2021	2022	2023	2024
ABD	506,8	2.283,0	6.746,9	3.372,5	3.068,6
Almanya	1.477,2	610,4	883,4	299,3	776,5
Bulgaristan	22,5	798,5	605,0	463,3	475,2
Birleşik Krallık	25,7	194,2	121,5	439,9	408,3
İspanya	103,7	1.008,6	2.591,3	298,5	382,5
Bosna-Hersek	4,9	46,8	160,8	166,7	206,6
Ürdün	29,7	25,7	77,8	55,1	200,8
İtalya	0,2	323,7	624,0	364,7	108,2
İsrail	80,0	491,7	972,1	1.469,0	100,0
Suudi Arabistan	278,4	26,2	0,7	3,6	79,1
Katar	104,9	103,1	85,1	49,1	76,4
Kosova	53,0	54,0	68,7	65,8	53,8
BAE	19,0	71,5	38,6	48,8	52,2
Hong Kong	49,2	57,9	59,3	38,5	48,2
Kuzey Kıbrıs Türk Cum.	109,3	133,6	118,2	71,0	46,9
Azerbaycan	25,9	29,9	38,8	25,7	43,7
Filipinler	0,0	3,0	0,0	20,4	41,5
Romanya	0,0	0,0	62,1	4,5	40,8
Filistin Devleti	-	-	14,4	-	40,0
Kanada	33,4	42,6	131,6	26,8	36,6
Libya	7,1	32,3	20,6	10,9	35,6
Belçika	58,8	128,2	124,5	22,6	29,8
Umman	80,4	33,9	19,4	11,0	24,2
Macaristan	-	-	97,2	0,0	21,4
Fransa	197,6	21,6	0,9	4,2	19,8
Hollanda	78,0	80,7	68,6	23,8	13,5
Liberya	3,0	2,8	5,8	5,8	11,3
Diğer	574,20	1.148,80	1.696,50	424,20	106,80
Genel Toplam	3.922,9	7.752,7	15.433,8	7.785,7	6.548,3

Kaynak: TÜİK, 2025, GTIP: 40900000011, 40900000012

Kaynaklar

FAO, 2025 Food and Agriculture Organization of the United Nations, FAO <http://www.fao.org/faostat/en/#data>, Erişim: 10.04.2025.

TEPGE, 2025. Arıcılık Tarım Ürünleri Piyasaları Raporu 2024. Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü Müdürlüğü, TEPGE <https://arastirma.tarimorman.gov.tr/tepge/>

TÜİK, 2025. Türkiye İstatistik Kurumu, TÜİK <http://www.TÜİK.gov.tr>, Erişim: 10.04.2025.

TRADE MAP, 2025. Trade statistics for international business developmen, [https:// https://www.trademap.org](https://www.trademap.org), Erişim: 10.04.2025.

TEPGE YAYIN NO: 409

ISBN: 978-625-95521-8-7

© TEPGE

Her Hakkı Saklıdır.

2025

İletişim:

Tarım ve Orman Bakanlığı
Üniversiteler Mah. Dumlupınar Bulvarı, 06800,
Çankaya/ANKARA

Telefon: 0312 287 5833

Faks: 0312 287 5854

TEPGE'nin izni olmaksızın basılamaz, basılı veya elektronik materyal olarak çoğaltılamaz ve/veya dağıtılamaz.

Kaynak gösterilmek şartı ile alıntı yapılabilir.

Yayın içerisindeki her türlü yorum ve değerlendirmeler yazara aittir ve Tarım ve Orman Bakanlığı ve TEPGE'nin görüşlerini yansıtmaz.